

Кампетэнтна
Дзяржаўная праграма
"Адраджэнне
і развіццё вёскі на
2005-2010 гады"

Стар. 2

BELARUS 21.BY
Беларусь on-line у Інтэрнэце

Суайчыннікі ў свеце
Стась і Тося ДАШКЕВІЧЫ (ЗША):
"Гэта вайна нарабіла бяды ўсім.
І народы, і сем'і падзяліла..."
Стар. 11

Кошт
у Беларусі
1 000 рублёў.

26 мая, 2005
Газета з Беларусі

Газета выходзіць
у другі і чацвёрты
чацвер месяца.

Голас Радзімы

№ 20-21 (2942 — 2943)
Выдаецца з 1955 года

Кансультацыі
Аляксей БЯГУН:
"Спрошчанае атрыманне
грамадзянства Беларусі
этнічнымі беларусамі —
аднаўленне гістарычнай
справядлівасці"
 Пра сучасныя міграцыйныя працэсы і магчымыя змены ў заканадаўстве набыцці беларускага грамадзянства расказвае начальнік упраўлення дэпартаменту па грамадзянству і міграцыі Міністэрства ўнутраных спраў краіны Аляксей Бягун.
Стар. 4

Кантакты і дыялогі
IV Міжнародны кангрэс
беларусістаў адбудзецца ў
Мінску 7-8 чэрвеня.
Стар. 5-6

NEWS FROM BELARUS
page 3

Шматгалоссе
Водар "Ленушкі" ў
суквецці талентаў
 Фальклорны ансамбль "Ленушка" з Іркуцка выканаў песню беларускіх перасяленцаў на VI Усебеларускім фестывалі нацыянальных культур у Мінску.
Стар. 12

Захавай традыцыю
"Ахоўным крыжам —
кашуля
на целе
Стар. 8

Да увагі чытачоў!
 Наступны нумар газеты "Голас Радзімы" выйдзе 9 чэрвеня 2005 года

У гонар 60-годдзя Вялікай Перамогі

Фота БелТА.

Узята яшчэ адна вышыня

Група беларускіх альпіністаў паднялася на самы высокі ў свеце дзейны вулкан Катапаксі ў Паўднёвай Амерыцы (Эквадор). Аб гэтым паведаміў кіраўнік экспедыцыі Сяргей Варывода. Каля 6 гадзін раніцы па мясцовым часе (розніца ў часе з Эквадорам 7 гадзін) 7 мая перадавы атрад беларускай экспедыцыі з чатырох чалавек — Сяргей Варывода, Валерыў Дымент, Ірына Мішчэнка і Алена Якубоўская падняліся на вяршыню. На раней непакорнай вяршыне Катапаксі яны ўстанавілі Дзяржаўны сцяг Рэспублікі Беларусь.
НА ЗДЫМКУ: дзяржаўны сцяг Беларусі на вяршыні Катапаксі.

Пасляслоўе
"Еўрабачанне" —
інтрыгуючае шоу
 Анжаліка Агурбаш больш за ўсіх спадабалася балгарам.
Стар. 16

Стар. 16

Дзяржава і дыяспара
Праект закона "Аб суайчынніках,
якія пражываюць за мяжой" павінен быць
дапрацаваны як мага хутчэй

Далучыцца да распрацоўкі праекта закона "Аб суайчынніках, якія пражываюць за мяжой" заклікаў дэпутатаў старшыня Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Беларусі Станіслаў Буко падчас выязнога пасяджэння пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу па правах чалавека, нацыянальных адносінах і СМІ.
 Кіраўнік камітэта адзначыў, што за мяжой пражывае каля трох мільёнаў нашых суайчыннікаў. З іх адзін мільён — у Расіі, каля 600 тысяч — у ЗША, 400 тысяч — у Канадзе, 100 тысяч — у Ізраілі, прыкладна па 20 тысяч — у Аўстраліі і Вялікабрытаніі, а таксама ў іншых краінах.
 "Мы гаворым пра людзей усіх нацыянальнасцей, чые продкі пражывалі на тэрыторыі сучаснай Беларусі, — гэта і беларусы, і рускія, і яўрэі, і ўкраінцы, і палякі... Усіх іх мы адносім да нашых суайчыннікаў", — падкрэсліў Станіслаў Буко.
 Па яго словах, законапраект павінен будзе рэгуляваць адносіны паміж дзяржавай і гэтымі людзьмі. С. Буко паведаміў таксама, што зараз камітэт узаемадзейнічае са 130 аб'яднаннямі беларусаў у 29 краінах свету.

Незабыўнае
Хронікі Памяці —
на вечнае захаванне

145-томнае выданне гісторыка-дакументальных хронік Памяці гарадоў і раёнаў Беларусі ўрачыста было перададзена на вечнае захаванне Музею гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.
 За ўвесь пасляваенны перыяд гэта была важнейшая культурна-папалітычная акцыя па асвятленні найбольш значных гістарычных падзей на тэрыторыі нашай краіны і персанальнаму ўвекавечванні іх удзельнікаў як у ваеннай галіне, так і ў галіне стваральнай працы, развіцця эканомікі, навукі, культуры, літаратуры і мастацтва. Аналагаў гэтаму праекту няма нідзё ў свеце.
 У цырымоніі перадачы хронік Памяці бралі ўдзел першыя асобы міністэрстваў — інфармацыі, культуры і абароны. Яна прайшла ў будынку Музея Вялікай Айчыннай вайны ў прысутнасці многіх журналістаў нашай краіны і адлюстравана ў перадачах радыё і тэлебачання, на старонках газет і часопісаў.

Дыялог

Для Беларусі
няма "варожых"
дзяржаў
 Беларусь не разглядае ў якасці "варожай" ні адну дзяржаву ў свеце, заявіў прадстаўнік пры ААН Андрэй Дапкюнас.
 "Для Беларусі ў свеце няма "варожых" дзяржаў. Больш таго, краіна шчыра жадае, каб гэта паняцце знікла з практыкі міжнародных адносін". Аб гэтым заявіў Пастаянны прадстаўнік нашай краіны пры ААН Андрэй Дапкюнас на ўрачыстым пасяджэнні Генеральнай Асамблеі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, прысвечаным 60-й гадавіне з дня заканчэння Другой сусветнай вайны.
 "Для Беларусі, літаральна спаленай пажарам сусветнай вайны, галоўным урокам стала разуменне таго, што такое не павінна паўтарыцца ніколі", — дадаў ён.
 Як паведамілі карэспандэнту БелТА ў Міністэрстве замежных спраў, на пасяджэнні ад імя 12 дзяржаў былога СССР выступіла дэлегацыя Расіі. З асобнымі заявамі да Генеральнай Асамблеі звярнуліся дэлегацыі Беларусі, Казахстана і Кыргызстана.
 У заяве міністра замежных спраў Польшчы быў адзначаны ўклад беларускага народа ў перамогу над фашызмам.
 У выступленнях удзельнікаў форуму падкрэслівалася неабходнасць захавання памяці аб ахвярах барацьбы з фашызмам, а таксама прагучаў заклік умацоўваць прынцыпы ААН як асновы сучаснага сусветнага парадку.
 Згодна з рэзалюцыяй ААН, прынятай па ініцыятыве Рэспублікі Беларусь і іншых дзяржаў — удзельнікаў СНД у лістападзе 2004 года, 8 і 9 мая будуць штогод адзначацца як сусветныя Дні памяці і прымірэння.
Марта АСТРЭЙКА.

Анонс
Слухайце
"Беларусь"!
Вяшчанне радыёстанцыі "Беларусь" ажыццяўляецца штодзённа:
У КХ-дыяпазоне: — з 4.00 да 6.00 па мінскаму часу (2.00 — 4.00 па Грынвічу) на частотах 5970 і 7210 кГц;
— з 22.00 да 1.00 па мінскаму часу (20.00 — 23.00 па Грынвічу) на частотах 7105 і 7340 кГц;
У СХ-дыяпазоне: — з 22.00 да 1.00 па мінскаму часу (20.00 — 23.00 па Грынвічу) на частотах 1170 кГц.

ААЭ	Беларусь	Германія	Іран	Кітай	Малдова	Расія	Туркменістан	Чэхія
Аргенціна	Бельгія	Данія	Італія	Куба	Мексіка	Румынія	Турцыя	Швейцарыя
Арменія	Бразілія	Егіпет	Казахстан	Кыргызстан	Нарвегія	Сербія	Узбекістан	Швецыя
Аўстралія	Венгрыя	ЗША	Канада	Латвія	Нідэрланды	Сірыя	Украіна	Эстонія
Аўстрыя	В'етнам	Ізраіль	Корэя	Літва	ПАР	Славакія	Уругвай	Японія
Балгарыя	Вялікабрытанія	Індыя	(Паўднёвая)	Літва	Польшча	Славенія	Францыя	

"Голас Радзімы"
 ў 52 краінах

Кампетэнтна

Новы час — новыя падыходы

Прынята дзяржаўная праграма

"Адраджэнне і развіццё вёскі на 2005-2010 гады"

На адраджэнне вёскі плануецца на трыццаць 76 трыльёнаў рублёў. Як вядома, сельскагаспадарчая вытворчасць стварае аснову забеспячэння харчовай бяспекі дзяржавы. Акрамя таго, вёска — захавальніца нацыянальных традыцый, беларускай мовы, фальклору, народнай творчасці. Зберажэнне і развіццё гэтых крыяваў — найважнейшая нацыянальная задача. Сельскагаспадарчай вытворчасці традыцыйна надаецца вялікая ўвага дзяржавы. У саветскі перыяд гісторыя Беларусі на яе выдзяляліся значныя матэрыяльныя і тэхнічныя рэсурсы. Былі дасягнуты дастаткова высокія паказчыкі не толькі для СССР, але і ў еўрапейскім маштабе. Так, у 1990-1991 гадах рэспубліка ў разліку на душу насельніцтва вырабляла мяса і малака больш, чым Германія, Францыя, Вялікабрытанія, збожжжа — на трэць больш, чым у сярэднім краіны Еўрапейскага саюза. Беларусі належала сусветнае першынства ў вытворчасці бульбы і ільновалакна. У 1985-1990 гадах рэспубліка пастаўляла ў саюзны фонд звыш 1 мільёна бульбы, 300 тысяч тон мясных і больш 2 мільёнаў тон малочных прадуктаў. Заробочная плата на вёсцы была не больш чым на 7 працэнтаў ніжэйшая за сярэдняю па народнай гаспадарцы. Адзін працаўнік, заняты ў сельскай гаспадарцы, забяспечваў прадуктамі харчавання звыш 20 чалавек. Аднак у ходзе савецкіх і эканамічных рэформаў першай паловы 90-х гадоў мінулага стагоддзя многае з дасягнутага было разбурана, што прывяло да зніжэння аб'ёму сельскагаспадарчай вытворчасці і дэстабілізацыі гаспадарчай дзейнасці на вёсцы. У апошнія гады ў аграпрамысловым комплексе намяціліся становячыя тэндэнцыі. Сёлета ў канцы сакавіка кіраўнік нашай дзяржавы А. Лукашэнка адобрыў канчатковы варыянт новай праграмы "Адраджэнне і развіццё вёскі на 2005-2010 гады". Сутнасцю яе з'яўляецца маштабнае тэхнічнае і тэхналагічнае перааснашчэнне аграпрамысловага комплексу на базе айчынага машынабудавання. Наш харэстандэнт абмяркоўвае асаблівасці новай праграмы са старэйшай парламенцкай камісіяй па аграрных пытаннях Міхаілам РУСЫМ.

— Міхаіл Іванавіч, вы працавалі і міністрам сельскай гаспадаркі, і міністрам прыродных рэсурсаў, і старшынёй Камітэта па зямельных пытаннях — ведаеце не па чутках пра зямлю і тых, хто на ёй працуе. Скажыце, якое галоўнае адрозненне гэтай праграмы ад тых, што прымаліся раней?

— Папярэднія праграмы ў асноўным былі чыста галіновыя, датычыліся яны развіцця жывёлагадоўлі, палыводства, новых тэхналогій... А ў гэтай праграме ў цэнтры ўсяго — чалавек. Сёння відавочна, што неабходна перамяшчэнне акцэнтаў у сацыяльным развіцці краіны на карысць вёскі. Менавіта таму і былі зроблены пэўныя намаганні з боку розных галіновых міністэрстваў, каб распрацаваць праграмны дакумент па комплексным вырашэнні шматпланавых праблем сацыяльнага ўладкавання вёскі, паляпшэння жыцця сялян, вываду аграрнай галіны на больш высокі ўзровень.

— Пасля публікацыі праграмы "Адраджэнне і развіццё вёскі..."

стала вядома, якія менавіта дзеянні мяркуе ажыццявіць урад для таго, каб вясковы лад жыцця набыў прывабнасць, а праца стала больш удзячнай. Гэта і жыллёвае будаўніцтва, і мадэрнізацыя дарог, і развіццё транспартных зносін, і паляпшэнне медыцынскага абслугоўвання, і стварэнне інфраструктуры для адпачынку і абслугоўвання людзей...

— На мерапрыемствы па развіцці вытворчай сферы аграпрамысловага комплексу і сацыяльнай сферы сяла ўпершыню выдзяляюцца такія вялізныя сродкі — 76 трыльёнаў рублёў. Ужо сёлета 10 з іх будуць асвоены. Прыняцёвая пазіцыя дзяржавы — дапамагаць тым гаспадаркам, якія працуюць з аддачай. На сённяшні дзень вызначана 60 буйных базавых гаспадарак. Ім у першую чаргу ідзе дапамога.

— А як жа стратныя калгасы,

фермеры, перспектывы вёскі?

— Я лічу, што слова "неперспектывуная" ў адносінах да вёскі ўвогуле трэба выкрэсліць з лексікону. Яно дарэчы ў тым выпадку, калі гаворка ідзе аб пасяленні, дзе няма працаздольнага насельніцтва. Калі ж у вёсачцы маюцца працаўнікі, ёсць сэнс яе падтрымаць. 20 тысяч вёсак, якія не ўвайшлі ў буйныя аграгарадкі, не будуць забытыя. Сацыяльныя стандарты будуць забяспечаны і ім. Што ж датычыцца фермерскіх гаспадарак і фермераў, то дзяржава мае намер іх усякім чынам падтрымліваць. Дарэчы, у нашым Грамадзянскім Кодэксе няма цяпер такога паняцця "калгас", а ёсць — калектывныя унітарныя прадпрыемствы, проста прадпрыемствы, што вырабляюць сельскагаспадарчую прадукцыю.

— Але арыентацыя ідзе на буйнатараварную вытворчасць?

— Як і ва ўсім свеце. У Польшчы цяпер фермер, які мае ва ўласнасці 7 гектараў, лічыцца "сераднячком". Урад стараецца, каб яны прадавалі свае надзелы буйным землеўладальнікам. Бо толькі ў вялікіх гаспадарках можна прымяняць сучасныя тэхналогіі і тэхніку, дабівацца высокіх вынікаў. Таму асновай развіцця на вёсцы на бліжэйшую перспектыву застаецца калектывнае гаспадаранне.

— Што будуць уключаць сабой аграгарадкі, якіх павінна быць створана да 2010 года паўтары тысячы?

— Спачатку гаворка ішла аб стварэнні такіх аграгарадкоў ледзь ці не ў чыстым полі. Але ў нас у краіне склаліся ўжо свае цэнтры гаспадарак. Навошта вынаходзіць веласіпед? Трэба проста прывесці гэтыя месцы ў парадак, каб у іх былі адпаведныя сацыяльныя стандарты. Пазлядзец, якія аб'екты сацыяльнай сферы і культуры там ужо маюцца, а якія трэба пабудавать. Усе аграгарадкі будуць газіфікаваныя, а калі гэта немагчыма, пераведзены на мясцовае паліва. Сацыяльныя стандарты,

што маюцца ў горадзе, будуць дзейнічаць і ў сельскай мясцовасці. Напрыклад, усе школы да канца года павінны быць камп'ютэрызаваныя. Акрамя фельчарска-акушэрскіх пунктаў, на вёсцы будзе працаваць і доктар агульнай практыкі. Больш шырока будуць стварацца і ўмовы для развіцця народных промыслаў, для дзейнасці самадзейных калектываў, для адкрыцця там карцінных галерэй і музеяў.

— Зямельнае пытанне заўсёды было цяжкім пытаннем у Расіі, ды і ў нас, у Беларусі, калі прыгадаць таго ж Купалу, Коласа, сялянне спрадвеку марылі мець свой уласны кавалак зямлі, быць незалежнымі ад гаспадары...

— Асноўная маса сялян цяпер працуе ў буйных калектывных гаспадарках. Але кожны з іх мае права выйсці з яе складу з сярэднім надзелам зямлі, які

склаўся ў гэтай гаспадарцы, і долей мае масці і арганізаваць сваю фермерскую гаспадарку. Калі на чалавека, скажам, прыходзіцца 10 гектараў, то муж з жонкай маюць, акрамя маёмасці, 20 гектараў — ёсць дзе разгарнуцца. Права такое ёсць, але мала хто скарыстаўся яго.

Людзі разумеюць, што "гуртам" усё ж — такі лягчэй гаспадарыць. Але, з другога боку, яны адвучыліся праяўляць ініцыятыву, зарабляць грошы. Я вось нядаўна быў у сваім родным Тураве. Здаецца, у горадзе дзе такая багатая гісторыя, ёсць усё, каб разгарнуцца, праявіць уласную ініцыятыву, прадпрыймальніцкія здольнасці. Але дасюль ніхто не арганізуе там конныя прагулкі ўздоўж ракі, катанне на лодках, лоўлю рыбы для турыстаў... Хіба што адзін мясцовы дадумайся: паставіў насупраць буслянкі над сваёй хатой відэакамеру. І запрашае да сябе ў госці тых, хто хоча паглядзець, як сям'я буслоў даглядае малых птушанят. Пакуль прыезджыя ахкаюць, назіраючы за падзеямі, што адбываюцца ў гняздзе, на экраны тэлевізара, іх частуюць малаком, смятанай, тварагом, іншымі вясковымі прысмакамі. Вось вам і вясковы турызм, і экатурызм...

— Ці змогуць замежныя грамадзяне браць у Беларусі зямлю ў арэнду, апрацоўваць яе, вырабляць сельскагаспадарчую прадукцыю?

— А чаму не? Нямецкія фермеры даволі паспяхова працуюць ужо не першы год у нас. Спачатку выкупілі стратную гаспадарку ў Смалевічах, потым у Оршы, затым у Салігорску... Галандцы з вялікім поспехам вырошчваюць у Брэскай вобласці клубніцы і забяспечваюць увесь Заходні захаджанцамі. У нашым заканадаўстве запісана, што любы замежны грамадзянін можа атрымаць зямлю ў арэнду на 99 год альбо ў часовае карыстанне. Але з дазволу кіраўніка дзяржавы маецца магчымасць для захаднікі ці ўсходнікі інвестараў атрымаць зямлю і ва ўласнасць. Гэта ў выпадку, калі ёсць такі інвестыцыйны праект, у якім зацікаўлена наша краіна.

Гутарыла Ганна МАЦУЛЬ.

Тэндэнцыі

Наваселлі ў Астрамечаве

Наваселле ў новым доме справіла сям'я ПАШКЕВІЧАЎ: Аляксандр, які працуе інжынерам камбіната па перапрацоўцы сельгаспрадукцыі, Наталля, медработнік, іх двухгадовая дачка Маша.

Яго будаўніцтва часткова аплачвалася з асабістых зберажэнняў сям'і, а асноўныя затраты ўзяў на сябе сельскагаспадарчы вытворчы камбінат "Астрамечав", які падвёў камунікацыі, выдзеліў крэдыт маладым спецыялістам, дапамог у закупцы будаўнічых матэрыялаў і забяспечыў неабходнай тэхнікай і будаўнікамі.

На сённяшні дзень аграпасё-

лак СВК "Астрамечав" — адзін з буйнейшых у Брэскай вобласці. Штогод у ім з'яўляюцца новыя вуліцы. НА ЗДЫМКУ: сям'я ПАШКЕВІЧАЎ.

Грошы

Вг — графічны знак беларускага рубля

Як паведамілі ва ўпраўленні інфармацыі галоўнай банкаўскай установы краіны, графічны знак беларускага рубля прадстаўлены ў выглядзе дзвюх літар лацінскага алфавіта "Вг", дзе В — беларускі, г — рубель.

Нацыянальны банк рэкамендаваў банкам, небанкаўскім крэдытна-фінансавым арганізацыям Беларусі, іншым юрыдычным і фізічным асобам выкарыстоўваць дадзены графічны знак у якасці ўказання на афіцыйную грашовую адзінку — беларускі рубель (як перад, так і пасля наміналу (вартасці) беларускага рубля) — пры вытворчасці, размяшчэнні і распаўсюджванні рэ-

кламы на рынках тавараў, работ і паслуг, інфармацыйных, даведчаных матэрыялах, а таксама ў іншых мэтах.

Як адзначылі ў Нацбанку, створанае ўласнае абазначэнне нацыянальнай валюты Беларусі — арыгінальнае, запамінальнае знак, які лёгка выкарыстоўваць як пры камп'ютэрным наборы, так і пры напісанні тэксту адру-

Коратка

Еўракамісія прыняла рашэнне аб пачатку працэдур перагляду антыдэпінгавых мер, якія датычацца паставак беларускіх калійных удабрэнняў у краіны ЕС.

Савет Рэспублікі ратыфікаваў Статут Сусветнай Турысцкай Арганізацыі.

Прынцып "аднаго акна" пры вырашэнні пытанняў, звязаных са зваротам грамадзян, павінен быць уведзены да канца гэтага года.

Медыцынскія паслугі ў Беларусі застаюцца бясплатнымі ў аб'ёме устаноўных сацыяльных стандартаў.

Больш, 170 тысяч дзяцей з цяжкімі парушэннямі здольнасцей на ЧАЭС раёнаў Беларусі змогуць бясплатна прайсці аздараўленне ў гэтым годзе.

Беларускія тралейбусы будуць збіраць у Малдове.

Кіраўнік тэлеканала "Беларусь-ТБ" Віктар Маючы стаў пераможцам расійскага конкурсу "Менеджэр года-2004".

Кожны дзень на тэрыторыі Беларусі знаходзіцца да 150 тысяч незаконных мігрантаў, гатовых перайсці мяжу і рушыць на Запад.

У Мінску адбылася выстава ўзбраенняў MILEX-2005, у якой прыняў удзел вядомы стваральнік зброі Міхаіл КАЛАШНІКАЎ.

Прызнанне

Прэзідэнт "SOS-Кіндэрдорф" Інтэрнацыяналь Хельмуту Куціну ўручаны ордэн Францыска Скарыны.

Дзяржаўная ўзнагарода Рэспублікі Беларусь — ордэн Францыска Скарыны — уручана прэзідэнту міжнароднай дабрачыннай арганізацыі "SOS-Кіндэрдорф Інтэрнацыяналь" Хельмуту Куціну. Цырымонія адбылася 20 мая ў Доме ўрада.

Уручаючы ордэн, першы віцэ-прэм'ер краіны Уладзімір Сімашэвіч падкрэсліў, што гэта адна з самых высокіх узнагарод нашай дзяржавы. Уладзімір Сімашэвіч ад імя кіраўніка дзяржавы перадаў удзячнасць прэзідэнту міжнароднай дабрачыннай арганізацыі "SOS-Кіндэрдорф Інтэрнацыяналь" і падзякаваў за святую справу, якую ён робіць.

БелТА

European dialogue
Belgian view

"The parliamentarians of Belgium pay much attention to the fight for peace. The present US conduct complicates the peace-establishing process on the planet", chair of the parliament of the region Wallonia of the Kingdom of Belgium Joze Appar stated in Minsk in the course of his meeting with chair of the Chamber of Representatives of Belarus Vladimir Konoplev.

In turn, Vladimir Konoplev has noted that "the Belarusian parliamentarians have good relations with many their Belgian colleagues". According to the speaker, "Belarus and Belgium have many things in common". Mr. Konoplev asked Joze Appar to tell his Belgian colleagues "that Belarus is not such terrible country, as the US and EU leadership describes it sometimes". "I have always liked the independent position of Belgian parliamentarians, when they backed Belarus on the international arena, including at the Parliamentary Assembly of the Council of Europe and in OSCE," chair of the Chamber of Representatives declared. He added that today's dialogue will promote "closer cooperation between the two states".

Poland examines
Belarusian tourist
infrastructure

The Polish reporters who were on a two-day visit to this republic to study the tourist potential of Belarus were invited to attend a news briefing in the foreign ministry. After the meeting the foreign ministry's official Ruslan Esin answered the questions of Polish reporters.

Belarus strives to pursue a constructive and mutually beneficial good neighborliness policy towards Poland in practice rather than in words, Mr. Esin stated at the meeting.

The foreign ministry's official also informed the foreign guests on the state of the Belarusian-Polish trade-economic links. He highlighted the issues on tourist opportunities of the republic. In particular, he spoke about the Avgustovskiy canal, the National Park Narochanskiy, the republican ski-mountain resort Silichi, recuperation centers of Belarus.

Next day Polish guests visited leading travel companies as well as the Brest free economic zone.

OVER 500 BELARUSIANS – RIGHTEOUS MEN OF WORLD

Diplomas and medals have been conferred upon the Belarusians who saved the Jews from the genocide during the World War II by Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Israel to Belarus Zeev Ben Arie.

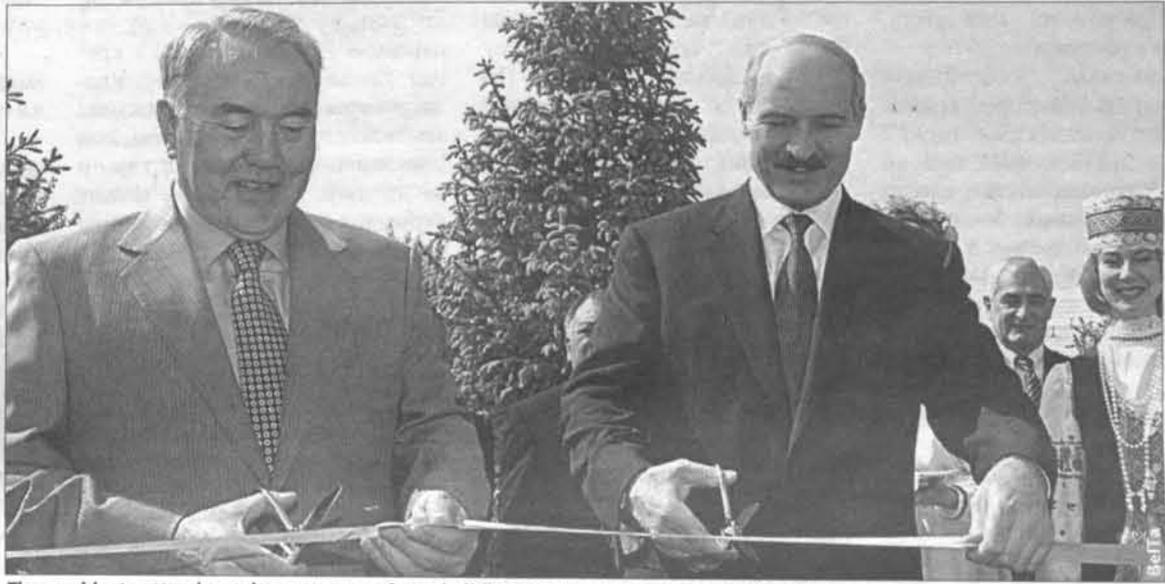
As the diplomat stressed during the official ceremony, more and more /over 500/ names of good Belarusians appear on the Wall of Honor in the Garden of the Righteous in the memorial museum (Jerusalem) where

names of representatives of various nationalities are immortalized. The ambassador regrets that many awards recently conferred have been posthumous.

"There is a deep sense in that we call such people the Righteous of the world. One had to pluck up all his courage in that horrendous time to resist Fascism. But for majority of people then it was not anything extraordinary and this was the real power of soul", Zeev ben Arie said.

Kazakhstan

Integration Processes

The presidents attend opening ceremony of new building of Belarusian embassy to Kazakhstan

The Belarusian president was on an official visit to Kazakhstan.

The president of Kazakhstan has stressed that the present day visit of Mr. Lukashenko is "very timely from the standpoint of intensifying the bilateral efforts in trade and economic cooperation". Having noted that Belarus and Kazakhstan are active participants of the integration processes on the territory of the former Soviet Union, Nursultan Nazarbayev has underlined that Belarus and Kazakhstan share common ground in regard to the issues of CIS, EurAsEC and SES.

"We are confident that the integration, especially economic integration, is beneficial and necessary for all the countries today", Nursultan Nazarbayev added.

Nursultan Nazarbayev deems it important the agreement with the Belarusian party to assemble in

Kazakhstan Belarusian equipment and setting up maintenance centers for it. "I am confident, this step will enable to increase the mutual turnover", Nursultan Nazarbayev said reviewing the results of the meeting with Alexander Lukashenko.

Nursultan Nazarbayev has pointed to serious interest of Kazakhstan in Belarusian tractors, dump trucks and harvesters. The president of Belarus sees as promising the cooperation with Kazakhstan in oil refining.

"Belarus has good oil refining capacities and we are ready to give our services to the partners from Kazakhstan", Alexander Lukashenko said at the press conference in Astana.

As the president stressed, Belarus has got two modernized oil

refining facilities. "We can refine oil under agreement with Kazakhstan and then sell it well on the European market", Alexander Lukashenko believes.

According to the president, during the talks in Astana the sides signed the intergovernmental agreement on cooperation in developing fuel-energy complexes which would allow to deepen the interaction of Belarus and Kazakhstan in oil and gas sphere. "We are interested in energy resource deliveries to Belarus", the head of state added.

The president of Kazakhstan confirmed the interest in cooperation with Belarus in the field of energy. According to Nursultan Nazarbayev, participation of Kazakhstan's oil companies in the shareholders' equity of Belarusian oil refining works is beneficial.

Gratitude

Helmut Kutin awarded with Order of Francysk Skaryna

The state award of the Republic of Belarus - the Order of Francysk Skaryna - was conferred on president of the international charity organization SOS-Kinderdorf International Helmut Kutin.

The ceremony was held on May 20 in the House of the Government. When conferring the order, first vice-premier Vladimir Semashko underlined that it is one of the highest award of the Republic of Belarus. Vladimir Semashko fulfilled this honored mission on the commission of president of Belarus Alexander Lukashenko, who took note of the charity activity performed by Helmut Kutin. On behalf of the head of state, Vladimir Semashko expressed gratitude to the president of the international charity organization SOS-Kinderdorf International. The

first vice-premier expressed hope that this is not the last project fulfilled in the republic jointly with the international charity organization SOS-Kinderdorf International.

In turn Helmut Kutin stated "I think about the children of your country and hope that this order will give an impetus to the further joint work in Belarus". Helmut Kutin also underlined that he has awards from different countries but this one is of particular importance for him.

Mr. Kutin told a news briefing that in the course of the present visit the sides would consider the issue on the construction of another

er SOS-village on the territory of Belarus. The president of the international charity organization SOS-Kinderdorf International does not rule out that in the near future similar villages will be constructed in all regions of the republic.

Старонку падрыхтаваў Барыс ЖУКАЎ.

Business

100 events

About 100 events with participation of the Belarusian business circles were organized by the Belarusian Chamber of Commerce and Industry /BCCI/ in 2004.

Sixty-five foreign delegations, including 37 from the CIS member states, visited Belarus. Some 21 companies with foreign participation in the statutory capital were set up in the republic with the assistance of the BCCI. A total of \$6,2mln foreign investments were attracted.

According to the information the Council of Ministers, the Russian vector was determined as a priority direction for the exports development. The Russian regions hosted 39 events for the Belarusian businessmen, including 22 trade fairs last year. The chamber organized reception of 17 Russian delegations. Exports to the Russian Federation increased by \$115mln (119%) in comparison with 2003.

On the whole, in 2004 the Belarusian companies that participated in the events organized by the chamber increased their exports by \$406,6mln.

The analysis of the BCCI work proves that the organization intensified its activities in 2004. At the same time the BCCI level of promotion of Belarusian goods by informing foreign partners about commercial proposals of Belarusian companies is still low. Possibilities of foreign chambers for promotion of the interests of the Belarusian companies are used insufficiently.

The Presidium of the Council of Ministers has taken a decision to eliminate all the aforementioned defects and to take additional measures for diversification of the range of export supplies, mastering new markets and promoting the export of the Belarusian goods to the CIS member and states and foreign countries.

The comprehensive action plan for 2005 envisages organization of 80 events with participation of the Belarusian business circles, 11 national exhibitions and expositions, receptions for 53 foreign delegations and participation of the Belarusian representatives in 13 international specialized exhibitions.

100 companies

Minsk 2005

Over 100 Belarusian companies actively cooperate with the Russian defence-industrial complex, director at large of the company Rosoboronexport that is taking part in the exhibition MILEX-2005, Ivan Mironov stated on May 18 at a press conference in Minsk.

"We have reached great results with our Belarusian partners. We cooperate in production and settlement of various issues in the military equipment sphere. Today we are preparing the joint implementation of military products at the international arena", Ivan Mironov stated.

According to him, Belarusian and Russian companies actively cooperate in the sphere on arms for anti-aircraft defence. "We are working in the sphere of creating optic, optic-electronic systems and equipment, specialized means of communications, cooperating in the issues on service, modernization and repair of arms and military equipment", the director at large of the company Rosoboronexport stated.

According to Ivan Mironov, in 2004 companies earned the record sum - \$5,120bln at transactions on the arms exports. "The main goal of the companies leadership - to extend the nomenclature and geography of exports. The matter concerns the countries of South-Eastern Asia and South Africa", he underlined.

Працаўладкаванне — па ліцэнзіі...

У мінулым годзе грамадзяне Беларусі выязджалі на часовыя заробкі ў 17 краін свету. Пры гэтым, паводле слоў начальніка ўпраўлення знешняй працоўнай міграцыі, бежанцаў і прыстанішчаў дэпартаменту па грамадзянству і міграцыі Міністэрства ўнутраных спраў Сяргея Матуза, найбольш прывабнымі краінамі працаўладкавання для нашых суайчыннікаў былі ЗША, Вялікабрытанія, Германія, Польшча, Чэхія, Францыя, Нарвегія, а сярод краін СНД — Расійская Федэрацыя.

Як зазначыў Сяргей Матуз, у студзені-верасні летась на падставе дагавораў і кантрактаў на заробкі за мяжу выехала 4,7 тысячы беларусаў, што цалкам супараўнальна з данымі за аналагічны перыяд 2003 года. Найбольш запатрабаванымі ў замежных наймальніках былі рабочыя спецыяльнасці (па некаторых ацэнках, да 90 працэнтаў ад агульнай колькасці працоўных мігрантаў), а таксама медработнікі і спецыялісты ў галіне інфармацыйных тэхналогій.

Своеасаблівай дзяржаўнай гарантыяй выканання правоў і законных інтарэсаў грамадзян Беларусі з'яўляецца спецыяльная ліцэнзія на працаўладкаванне за мяжой. У краіне такія ліцэнзіі валодаюць 40 юрыдычных асоб і індывідуальных прадпрыемстваў.

Адзінай краінай, для працаўладкавання ў якой не патрабуецца ліцэнзія, сёння застаецца Расійская Федэрацыя.

Кіпрскія візы — у Мінску

Па інфармацыі Ганаровага консульства Рэспублікі Кіпр у Беларусі, з 16 мая 2005 года візу для наведвання Кіпра можна атрымаць у Мінску.

Прыём дакументаў для выдачы віз ажыццяўляецца па аўтарках і серадах з 10 да 12 гадзін, выдача пашпартаў — па чацвяргях і пятніцах з 10 да 17 гадзін па адрасе: г. Мінск, вул. Старажоўская, 15 (гасцініца "Беларусь"), офіс 312.

Тэлефон Ганаровага консульства: 209-73-12, факс: 209-76-27, адрас электроннай пошты info@belarus-cyprus.cy і ogurtson@belarus-cyprus.com.

Міжнародны статус беларускіх дыпламаў

Дыпламы аб атрыманні чарговай ступені адукацыі ўручыў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Францыі ў Беларусі Стэфан Шмялеўскі студэнтам Франка-беларускага інстытута кіравання пры Гомельскім дзяржаўным універсітэце імя Францыска Скарыны.

Урачыстая цырымонія ўручэння дыпламаў беларуска-французскага ўзору адбылася ў Гомельскім дзяржаўным універсітэце імя Ф.Скарыны. Тут жа С.Шмялеўскі ў гонар 10-годдзя стварэння сумеснай вышэйшай навучальнай установы ўручыў адметны знак "Акадэмічныя пальмы" беларускаму садырэктару інстытута Аляксандру Гаўрыліку, а рэктар ДГУ імя Ф.Скарыны Аляксандр Рагачоў — Ганаровую грамаду Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь французскаму садырэктару Морысу Шэневуа.

Падрыхтавала Вераніка ЦВІРКО.

Аляксей БЯГУН:

"Спрошчанае атрыманне грамадзянства Беларусі этнічнымі беларусамі — аднаўленне гістарычнай справядлівасці"

Пра сучасныя міграцыйныя працэсы і магчымыя змены ў заканадаўстве па набыванні беларускага грамадзянства карэспандэнт "Голасу Радзімы" гутарыць з начальнікам ўпраўлення дэпартаменту па грамадзянству і міграцыі Міністэрства ўнутраных спраў краіны Аляксеем БЕГУНОМ.

— Каля 20 тысяч чалавек у 2004 годзе сталі грамадзянамі Беларусі. Пра што, на вашу думку, гаворыць гэта лічба?

— Калі казаць пра асоб, якія пражывалі на тэрыторыі краіны на працягу апошніх сямі гадоў і атрымалі права хадайнічаць аб прыёме ў грамадзянства, але не з'яўляюцца этнічнымі беларусамі, то іх колькасць складае 2 000 чалавек. Усе астатнія атрымалі беларускае грамадзянства ў спрошчаным рэгістрацыйным парадку без цензаў аб часовым пражыванні і гэтак далей. Гэтыя людзі — уладжэнцы Беларусі ці іх нашчадкі (хроўная радня па прамой лініі — дзеці, унукі, праўнукі), якія нарадзіліся за межамі Беларусі, ідэнтыфікуюць сябе як беларусы ці раней пражывалі на тэрыторыі рэспублікі. Лічу, што такім чынам у адносінах да іх аднаўляецца справядлівасць, аднаўляецца іх прыналежнасць да Бацькаўшчыны.

Не сакрэт, што большасць з гэтых людзей апынулася за межамі Беларусі ў час распаду СССР не па сваёй волі.

— Мяркуючы па статыстыцы, наша краіна прыцягальна для мігрантаў. З чым гэта звязана, на ваш погляд?

— Як правіла, колькасць асоб, якія атрымліваюць беларускае грамадзянства, у год хвістаецца ад 14 да 20 тысяч. Такім чынам, на сённяшні дзень тэндэнцыя з'яўляецца даволі ўстойлівай. Што да прычын, іх некалькі. Асноўнымі з'яўляюцца стабільнасць у эканоміцы і палітыцы. Людзі разлічваюць знайсці працу. Важным з'яўляецца і адсутнасць у Беларусі міжнацыянальнай варожасці.

— З якіх краін пераехала большая колькасць людзей?

— Неабходна падзяляць, з якой краіны прыбыў чалавек і якая ў яго нацыянальная прыналежнасць. Напрыклад, у 2004 годзе з Узбекістана да нас прыехалі 98 чалавек. З іх толькі дзевяць узбекаў, усе астатнія — славяне. Пераважная ж колькасць людзей прыязджае да нас з Расіі, Украіны і Казахстана.

— Наколькі наша краіна запікаўлена ў гэтым працэсе?

— Беларусь запікаўлена ў тым, каб прыцягваць людзей у краіну, у тым ліку і з рэспублік былога СССР. Існуе неабходнасць у працоўных руках, асабліва ў сельскай гаспадарцы. Да таго ж гэты працэс спрыяе палітычнаму дэмаграфічнаму становішчу ў краіне.

— Ці існуюць якія-небудзь праграмы кіравання міграцыйнымі працэсамі?

— Мы не праводзім так званую шырокую палітыку па прыцягненні мігрантаў, у нас няма дзяржаўнай праграмы ў гэтым накірунку. Але трэба адзначыць, што сёлета будзе падрыхтаваны праект новай дзяржаўнай Нацыянальнай праграмы на 2006-2010 гады. Спадзяюся, туды па нашай прапанове будзе ўключаны цэлы раздзел, які прадугледжвае распрацоўку пэўных захадаў, звязаных з кіраваннем міграцыйнай высокакваліфікаваных спецыялістаў.

— Якія змяненні і дапаўненні былі ўнесены ў новую рэдакцыю закона "Аб прававым палажэнні замежных грамадзян і асоб без грамадзянства ў Рэспубліцы Беларусь"?

— Новая рэдакцыя гэтага закона з'яўляецца ґрунтоўным прававым дакументам, які тычыцца знаходжання замежных грамадзян і асоб без грамадзянства на тэрыторыі краіны. Ён акрэслівае правы і абавязкі гэтай катэгорыі людзей, пачынаючы ад уезду, атрымання віз, дазволу на часовае або пастаяннае месца жыхарства. Ён тычыцца таксама выезду, дэпартацыі і нават высылкі з краіны. Шмат новаўвядзенняў. Уводзіцца тры рэжымы знаходжання замежных грамадзян: часовы, калі іншаземец прыязджае на тэрмін да 90 дзён у год; далей можна атрымаць дазвол на пражыванне тэрмінам на адзін год або дазвол на пастаяннае месца жыхарства. Прадугледжваецца стварыць адпаведны банк даных, даступны ўсім рэспубліканскім органам дзяржаўнага кіравання. Таксама магчыма ўвядзенне міграцыйнай карты.

— Як вы лічыце, ці не пагаршаюць замежны грамадзяне і асобы без грамадзянства крымінальную сітуацыю ў краіне?

— Мы заўсёды ў такой справе спасылаемся на статыстыку. У 2004 годзе ў Беларусі было зарэгістравана 2030 парушэнняў, учыненых замежнымі грамадзянамі. У агульнай колькасці злачынстваў гэта складае 1,3 працэнта. Атрымліваецца, што іншаземцам учыняецца кожнае сотае злачынства, што не так і сур'ёзна ўплывае на сітуацыю. У Германіі, напрыклад, іншаземцамі учыняецца кожнае другое злачынства, у некаторых краінах — кожнае пятае.

— Якія тэндэнцыі назіраюцца з пачатку бягучага года? Ці можна рабіць які-небудзь прагноз?

— За першы квартал на атрыманне беларускага грамадзянства было пададзена 3 300 заяў. Гэта

лічба меншая за лічбу ў мінулым годзе, але, я думаю, вынікі 2005 года застаюцца на ўзроўні 2004-га. Шмат беларусаў, якія пражываюць на тэрыторыі былога СССР (згодна з перапісам 1990 года больш за 2 мільёны грамадзян) ідэнтыфікуюць сябе як беларусы. Частка з іх будзе вяртацца на сваю гістарычную радзіму, бо нельга спыніць працэс аб'яднання сем'яў.

— Ці плануюцца якія-небудзь змяненні ў парадку прадастаўлення грамадзянства?

— Кіраўніцтвам нашай краіны даручана прааналізаваць сітуацыю па прадастаўленні грамадзянства Рэспубліцы Беларусь. Зараз мы займаем аналізам заканадаўства, яго правапрымяняльнай практыкі, праводзім параўнальны аналіз сістэмы прадастаўлення грамадзянства з іншымі краінамі (РФ, Еўрапейскага саюза). Калі будзе праведзены шырокамашабны аналіз больш як 14-гадовай практыкі выканання палажэнняў аб грамадзянстве — тады, я думаю, будзе прыняты шэраг прапаноў, накіраваных на ўдасканаленне заканадаўства.

— Ці могуць адбыцца якія-небудзь змяненні ў дачыненні этнічных беларусаў?

— Наша заканадаўства дастаткова лаяльна ставіцца да гэтай катэгорыі людзей. Калі чалавек пачвердзіць факт свайго нараджэння ці пражывання на тэрыторыі краіны ці пацвердзіць прамое сваяцтва з асобамі, якія нарадзіліся і пражывалі на Беларусі, то ён мае магчымасць набыць грамадзянства ў спрошчаным парадку, без цензу аседласці. Таму, мне здаецца, што калі ў дачыненні этнічных беларусаў і будучы ўнесены нейкія змяненні, то яны яшчэ больш спрыяць вырашэнню прыняцця грамадзянства.

Гутарыла Вольга СЫС.

Неабходны намаганні з абодвух бакоў

Гутарка з Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Індыі ў Беларусі Тара СІНГХАМ.

— Шаноўны спадар Пасол, як складваюцца эканамічна-гандлёвыя адносіны паміж нашымі краінамі? Якія групы індыйскіх тавараў пераважаюць у экспарце на беларускім рынку?

— Гандаль паміж Індыяй і Беларуссю патрабуе далейшых намаганняў з абодвух бакоў для дасягнення рэальнага патэнцыялу.

Індыя экспартуе ў Беларусь чай, рыс, алей, скуры, тытунь, фармацэўтычную прадукцыю, хімікаты, антыбіётыкі, медыцынскія і арганічныя фарбавальнікі, шаўковыя тканіны...

Індыйскі імпорт з Беларусі — паташавыя ўгнаенні, плёнка, конскія скуры, сінтэтычныя валокны/ніці, шкловалакно, панэлі інтэгральных схем, помпавыя сістэмы, апычнае валакно, абсталяванне для вымярэнняў...

— Што, на ваш погляд, стрымлівае ўзаемныя экспартныя магчымасці Індыі і Беларусі?

— Прычыны, на мой погляд, наступныя: няпоўная інфармацыя аб патэнцыяле экспарту-імпарту ў

абедзвух краінах; адсутнасць прадстаўнікоў бізнес-колаў ад кожнай краіны; моўны бар'ер, бо індыйскія экспартёры/імпартёры накіроўваюць свае запыты ў асноўным на англійскай мове. Для іх складана весці камерцыйныя аперацыі на рускай ці беларускай мовах.

Ёсць і яшчэ адна прычына — гэта адсутнасць прамых чыгуначных і іншых шляхоў зносінаў паміж дзвюма краінамі. А экспарт/імпарт тавараў паветраным шляхам становіцца вельмі дарагім. Большасць гандлёвых аперацый праходзіць праз агентаў у суседніх з Беларуссю краінах. Агенты гэтых краін бяруць камісійныя, і за кошт гэтага экспартныя і імпортныя тавары становяцца даражэйшымі як у Індыі, так і ў Беларусі.

Адчувальна перашкода — адсутнасць эфектыўных банкаўскіх каналаў.

— Якія заканадаўчыя і арганізацыйныя праблемы, што датычаць знешняга гандлю, варта было б вырашыць у першую чаргу?

— Намі падпісаны шэраг дакументаў па гандлёва-эканамічнаму супрацоўніцтву з Беларуссю, якія ўключаюць пагадненне аб пазбаўленні ад дваінога падаткаабкладання (1998). Існуе таксама пагадненне аб ўнутрыўрадавай Камісіі па эканоміцы, гандлю і супрацоўніцтву (1997). Аднак многае яшчэ трэба зрабіць для замацавання беларуска-індыйскіх адносін у сферы бізнесу і актывізацыі двухбаковых гандлёвых сувязей.

— Што ў сувязі з гэтым плануе ўрад Рэспублікі Індыя ў бліжэйшай будучыні?

— Мы плануем стварэнне вэб-сайта пасольства, які б даваў інфармацыю аб двухбаковым гандлі паміж Індыяй і Беларуссю. Урад Індыі будзе заахвочваць удзел абедзвух краін у міжнародных гандлёвых выставах.

Будуць арганізаваны сустрэчы на ўзроўні прадаўцоў-пакупнікоў. Урад Індыі мяржуе таксама аказваць падтрымку сумесным з Беларуссю прадпрыемствам.

Гутарыла Наталія АЛЕЙНІКАВА.

У Казахстан без візы

Для перамяшчэння ў рамках Еўрапейскага эканамічнага супольніцтва з 24 мая беларусам спатрэбіцца толькі нацыянальны пашпарт, які не патрабуецца афармляць для выезду за мяжу. У выпадку, калі пашпарт ужо аформлены для выезду за мяжу, ён таксама спатрэбіцца для паездак унутры ЕўразЭС. Аб гэтым паведамліў у консульскім ўпраўленні Міністэрства замежных спраў. Грамадзянам шэрагу іншых дзяржаў — членаў саюза для перамяшчэння ў краінах ЕўразЭС будучы патрабавацца замежныя пашпарты.

З 24 мая часова прымяняецца падпісаны ў Астане пратакол да пагаднення ад 30 лістапада 2000 года паміж урадамі Беларусі, Казахстана, Кыргызстана, Расіі і Таджыкістана аб узаемных бязвізавых паездках грамадзян. Пратаколам вызначаны пералік дакументаў, якія ўдакладняюць асобу, пацвярджаюць грамадзянства іх уладальнікаў і даюць права на ўезд, выезд, транзітны праезд, перамяшчэнне і знаходжанне на тэрыторыі ўказаных дзяржаў, якія ўваходзяць у склад Еўрапейскага эканамічнага супольніцтва. Для жыхароў нашай краіны такімі дакументамі з'яўляюцца пашпарт грамадзяніна Беларусі, службовы ці дыпламатычны пашпарт, нацыянальнае пасведчанне асобы марака, пасведчанне на вяртанне.

Агляд новых прац сяброў асацыяцыі беларусістаў

А засноўваліся маскоўскія зборы на Гомельшчыне

Ю. А. Лабынцаў
Книжное наследие
Н.П. Румянцова

Асобе Мікалая Румянцава ў мінулым годзе было прысвечана нямола артыкулаў, канферэнцый і зборнікаў. Падставай таму быў 250-гадовы юбілей з дня нараджэння выдатнага дзяржаўнага і грамадскага дзеяча, мецэната. А для нас, беларусаў, згадванне пра дзейнасць і багатую спадчыну гэтага апантанага збіральніка скарбаў матэрыяльнай і духоўнай культуры — не толькі даніна павагі, але і нешта большае.

Румянцава, Ю. Лабынцаў шмат увагі ўдзяляе асобе Міхаіла Баброўскага, беларускага прафесара з Віленскага ўніверсітэта, які апантана збіраў кнігі з вялікай патрыятычнай мэтай — паслужыць народу ў вывучэнні яго славага мінулага. Яшчэ юнаком ён набываў рукапісы і старадрукаваныя кнігі ў цэрквах і манастырах Падляшша, Беларусі і Літвы. На жаль, лёс унікальнай кніжнай калекцыі Баброўскага склаўся трагічна: яна амаль поўнасьцю згарэла пры пажары Варшавы ў 1944 годзе, а нешматлікія выратаваныя асобнікі сталі гонарам і выключна каштоўным аздабленнем буйнейшых кнігасховішчаў Вільнюса, Санкт-Пецярбурга і Масквы.

Румянцаў і яго аднадумцы марылі стварыць музей старажытнасцей для нашчадкаў, які ўжыўся ім як інстытут, дзе вяліся б інтэнсіўныя даследаванні, рыхтаваліся б да друку розныя дакументальныя крыніцы. Дарэчы, такую ідэю выкарыстаў сучаснік Румянцава львоўскі паліак Ю. Асальнік, што за гады свайго жыцця сабраў не меншую кніжную калекцыю, чым сам канцлер.

У сваёй кнізе Ю. Лабынцаў засяроджвае ўвагу на тым, што М. Румянцаў быў таксама выдатным выдаўцом і асветнікам. За пятага дзесяцігоддзя граф са сваімі папличнікамі выдаў больш за пяць дзесят узорных па выкананні і аб'ёмных па зместу навуковых кніг, якія моцна паўплывалі ў далейшым на развіццё навукі і адукаванасці народа.

Цікава, што ў М. Румянцава была адметная дабрачынная традыцыя — бясплатная раздача кніг, у

тым ліку і выдадзеных ім і яго ідэйнымі сябрамі. Чамусьці гэты бок дзейнасці канцлера на карысць славянскага культурнага адраджэння не такі вядомы, як астатнія яго заслугі. А між іншым Румянцаў дарыў правінцыяльным расійскім гарадам цэлыя бібліятэкі, дасылаў сотні кніг замежным славістам.

У канцы кнігі Ю. Лабынцаў прыадкрывае нам таямніцу неадназначнага лёсу кніжнай калекцыі М. Румянцава. Вядома, не ўсім было далезна зразумець і прадбачыць яе выключную і па сённяшні дзень актуальную каштоўнасць. Пасля смерці збіральніка яго брат звярнуўся да імператара Мікалая I з просьбай захаваць румянцаўскую спадчыну ў комплексе, але апошні перадаў вырашэнне гэтага пытання Міністэрству народнай асветы, чаго ў свой час вельмі баяўся калекцыянер, бо сам неаднаразова сутыкаўся з кансерватызмам чыноўнікаў Расіі. На жаль, яго прадчуванні спраўдзіліся... Вядома, час унёс тут свае карэктывы: у 1921 годзе Румянцаўскія зборы атрымалі статус дзяржаўнага кнігасховішча, а пасля ператварыліся ў Дзяржаўную бібліятэку СССР (цяпер Расійскай Федэрацыі).

Кніжная спадчына М. Румянцава варта ўвагі і адпаведнага да яе стаўлення (належага захавання, спецыяльнай музейнай залы, стварэння мадэрнізацыі для публічнага агляду). Яна — сапраўдны гонар не толькі расіян, але і нас, беларусаў, бо пераважная колькасць кніжных скарбаў нашага краю калісьці была знойдзена і захавана на Гомельшчыне менавіта М. Румянцавым.

Марыя УСАВА.

Ад "падковы Дзвіны" да ўсяго свету

Першы цыкл ("рата") "На падкове Дзвіны" прысвечаны родным мясцінам паэта — вёскам Панізнікі, Бабышкі, Лявонпальскай сядзібе, дзе калісьці была пастаўлена калона ў гонар другой у свеце канстытуцыі, прынятай у Рэчы Паспалітай 3 мая 1791 года, і дзе Панізнікам створаны краязнаўчы музей імя мясцовых асветнікаў Лапацінскіх. Паступова, з кожным цыклам, абсяг аўтара пашыраецца. Паэт выдзе чытача па шляху "з Грэкаў у Варагі". А гэта — і крывавае сеча на Нямізе, і Полацкае княства, і трагедыя выпаленай у апошнюю вайну Асвейшчыны, і памежная з Латвіяй чыгуначная станцыя Бігосава, праз якую ў 1926 годзе ехаў у Беларусь, Віцебск і Мінск, народны паэт Латвіі Ян Райніс. А паколькі Сяргей Панізнік з'яўляецца старшынёй таварыства "Беларусь — Латвія", то яго паэтычны шляхі не маглі не прывесці ў Рыгу, на Балтый-

Дзевяць месяцаў працаваў вядомы паэт, сябар асацыяцыі беларусістаў Сяргей Панізнік над сваім чарговым вершаваным зборнікам "Пры свячэньні..." (Вільня, 2004). У яго ўвайшлі сем цыклаў паэтычных вершаў-прысвячэнняў. У аўтарскай анатацыі гаворыцца, што яны "ствараліся пры свячэнні галін радаводнага дрэва, знакавых падзей, духоўных і пачуццёвых пратуберанцаў на натхнёным чале чалавека".

скае ўзмор'е, дзе цяпер у аўтара многа родных і сяброў.

А потым абсяг паэта пашыраецца яшчэ больш — на Польшчу ("Удажджаны Вавель") і Чэхію ("Праскія прышавесці", "Карлаў мост", "На радзіме Кнігі"). Зрэшты, Чэхію ён любіць не менш і прэтызуе не радзей, чым Латвію. Урэшце паэт збірае "ў радню ўвесь свет — ад Давыда Гаралзенскага і Калумба да Сцяпана Батуры і Браніслава Тарашкевіча. Мала радзіма паступова ператвараецца ў вялікую радзіму Беларусь, а тая — праз "Вакно ў Эўропу" — у ўвесь шар зямлі, блізка паэту, як і яго хата бабкі Параскі, Падзвінне.

Прэзентацыя зборніка адбылася ў Літаратурным музеі Янкі Купалы.

Андрэй ЯНІШЧЫЦА
НА ЗДЫМКУ: Сяргей ПАНІЗНІК
на прэзентацыі зборніка з жонкай, якая належала
У. Караткевічу
Фота аўтара

У Японіі — пра Беларусь

Тайкіскі літаратар Мічытака Хаторы, які падтрымлівае цесную сувязь з Міжнароднай асацыяцыяй беларусістаў і карыстаўся яе кансультацыйнай дапамогай, выдаў летась і надалаў нам не-

вялікую манаграфію "Загадкавая краіна Беларусь". У ёй расказваецца пра геаграфічнае месцазнаходжанне Беларусі, яе прыроду, насельніцтва, гістарычнае жыццё, культуру. Загадкавай аўтар называе нашу краіну таму, што да апошняга часу пра яе ў Японіі амаль нічога не ведалі.

Пры рабоце над кнігай Мічытака Хаторы, сябар Японскай асацыяцыі па працоўніцтву з Беларуссю і Цэнтральна-Усходняй Еўропай, абапіраўся на беларускія, японскія, рускія і англійскія крыніцы, якія пералічаны ў бібліяграфіі. Прымяняючы адзначыць, што там названы працы сяброў асацыяцыі — Я. Запруднік, А. Краўцэвіч, С. Куль-Сяльверстава, В. Цітова, Я. Шыраева і іншых.

Манаграфія ілюстравана здымкамі помнікаў беларускай архітэктуры, геаграфічнымі картамі. На вокладцы змешчана фатаграфія адной з экспазіцый Нацыянальнага музея гісторыі і культуры Беларусі.

Таццяна ПЯТРОВІЧ

Беларусазнаўчыя сенсацыі "Соф'я Мінская і Полацкая" была каралевай Даніі

Беларусазнавец Андрэй Котлярчук, які цяпер працуе ў Швецыі, на аснове невядомых у нас летапісаў XII стагоддзя "Славянская хроніка" Арнольда з Любека і ананімнай "Граматыкі Саксаў" устанавіў, што дачка мінскага і полацкага князя Валадара Глеба-

віча "Sophie av Minsk og Polotzk" у 1157 годзе стала жонкай дацкага караля Вальдэмара I, аднаго з самых магутных у гэтай дынастыі.

Пасля на тронах Даніі, Швецыі і Францыі панавалі іх дзеці.

Святлана КАРПУЧОК.

Ад кангрэсу да кангрэсу

Выданні Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў

С К К А Р А Б Р А Ж О Б Р А Ж К И К А

Народны календар

"Чэрвень не гуляе, а ўраджай люляе"

Па першаму і другому дню лета людзі прыкмячалі, якое будзе надвор'е: калі лье дождж — увесь месяц будзе сухі, а калі суха — будзе даждлівы.

3 чэрвеня — дзень Алёны (Ульяны), дзень ільну. Лічылася, што ў гэты дзень трэба пасеяць лён.

4-га — прысвятак Васіліска, пра які кажучь: "Ад Васіліска і салавей блізка".

5-га — дзень памяці Ефрасінні Полацкай.

7-га — Ян, калі заканчвалі сець авёс.

9 чэрвеня — Ушэсце, чацвер на шостым тыдні пасля Вялікадня, 40-ы дзень, калі аглядалі жыта. Згодна беларускім павер'ям, у гэты дзень з зямлі выходзяць прасушыцца скарбы, але ніхто іх не бачыць. На Усходнім Палессі кажучь, што "Бог ходзіць па зямлі ад Вялікадня да Ушэсця, а на Ушэсце пацягне каласы за валасы і ідзе на неба". У гэты перыяд у гэтым рэгіёне раней вадзілі карагоды, а на Ушэсце спраўлялі Абрад ваджэння і пахавання стралы. У некаторых вёсках Веткаўскага і Чачэрскага раёнаў гэты абрад яшчэ існуе ў жывой традыцыі. На жыгнёвым полі закопваюць у гле-

бу "стралу" — дробныя прадметы, грошы, каб задобрыць палывога духа на добры ўраджай. На свята там пякуць тонкія бліны з крухмалу, якія называюць "богавы анучы". Увечары адбываецца пагулянка.

14 чэрвеня — прысвятак Усцін (Юстын і Харыгтон), пра які кажучь: "Усціна лета ўдаецца — жыта добрым коласам нальецца"; "Юстын пягне ўверх каноплі, а Харыгтон — лён".

Градавая серада (Крывая, Пераплаўная) — дзень перад Тройцай, які лічыцца небяспечным для палывых работ: нічога не садзілі і не палолі, каб не вырасла крывым.

17 чэрвеня — Сёмушныя дзяды, пятніца перад Тройцай.

18-га — Духавая (Святы дух, Стаўроўскія Дзяды, Сёмка), дзяды перад Сёмухай (Тройцай). Яе яшчэ называюць Зялёная або Кляновая, Зелянец, бо хату і двор убіраюць маладой зелянінай — маем. На Магілёўшчыне пад вечар сеялі каноплі, а назаўтра — Духаў дзень — дзядучаты ішлі ў лес завіваць вянкi. Кажучь: "На Зелянец вясне канец".

19 чэрвеня — Сёмуха (Сяміх, Тройца) — язычніцкае свята, у якім праглядаецца культ продкаў і расліннасці. На другі дзень Сёмухі на Піншчыне некалі ўсюды наладжвалі свята Куста. Абрад і песні скіраваны на садзейнічанне ўрадлівасці зямлі і лепшай долі чалавека. У некаторых вёсках і зараз

спраўляюць у жывой традыцыі.

20-21 — Дзень астранамічнага сонцастаяння. 23-га — чацвер пасля Тройцы або Наўскі чацвер памінальны дзень продкаў на могілках.

23, 24 — Купала і Ян (Ян Купальны, Янаў дзень) — абрадавае свята сонца і агню, божышчаў урадлівасці і росквіту зямлі ў католікаў, прымеркаванае да летняга сонцастаяння.

20 па 26 чэрвеня — Русальны тыдзень, тыдзень пасля Тройцы, пасля якога пачынаецца Пятроўскі пост (да 11 ліпеня).

Паводле Алеся ЛОЗКІ. НА ЗДЫМКУ: Ушэсце ў Веткаўскім раёне — абрад ваджэння і пахавання стралы.

Майстэрня

Лозапляценне

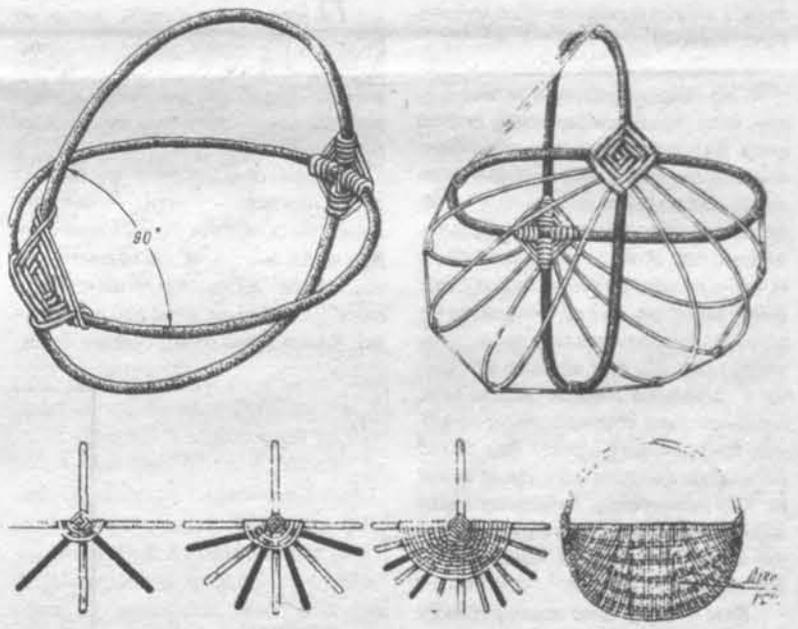
УРОК ДРУГІ: БЕЛАРУСКІ КОШЫК

Мабыць, амаль кожнаму з нас неаднойчы даводзілася бачыць на кірмашы альбо на бацькоўскім сялянскім падворку някідкі, але зграбны і функцыянальна зручны лазовы кошык. "Без каша, як без рук", — сьвярджае народная прыказка. Сапраўды, з кошыкамі ходзяць па грыбы, ягады, нарэктуоўваюць бульбу, гародніну, садавіну, у кошыках захоўваюць бытавыя рэчы, ужываюць як дарожныя ёмістасці. Сёння народныя ўмельцы лозапляцельчыкі, майстры мастацкіх промыслаў і мастакоў развіваюць далей традыцыю вырабу гэтага таннага і карыснага гаспадарчага начыння. Іх адметныя рэчы карыстаюцца попытам як у сялян, так і ў гараджан, дэманструюцца на выставах народнай творчасці. Дарэчы, беларускія кашы і кошыкі вядомы самых разнастайных відаў, памераў, формаў, колеру і тэхнік пляцення: простыя і адмысловыя, вялікія і маленькія, круглыя і прамавугольныя, плоскія і глыбокія, з вечкам і перагародкай, з цэлага неакаранага ці акаранага прута альбо са стужак, белыя і пафарбаваныя.

Шэраг народных умельцаў гэтага накірунку працуе на Міншчыне і працягвае справу сваіх бацькоў і дзядоў. Сярод іх нямала адметных майстроў, удзельнікаў і дыпламантаў рэспубліканскіх, абласных святаў-конкурсаў, кірмашоў, фестываляў. Сваё майстэрства яны перадаюць вучням. Значнаму развіццю лозапляцельнага рамяства ў апошнія дзесяцігоддзе на Вілейшчыне садзейнічалі вядомыя майстры Ігнат Каркоцкі з вёскі Більцавічы і Сяргей Трыдзёнскі з Вілейкі. На працягу некалькіх гадоў старэйшы майстар І. Каркоцкі вучыў пляценню кошыкаў і іншых прадметаў з лазы ў сваёй хатняй "Школе майстэрства". Цяпер моладзь працягвае яго справу. С. Трыдзёнскі стаў лаўрэатам II абласнога свята-конкурсу "Лазовыя карункі" у Вілейцы. Самабытны майстар з вёскі Барылі Барысаўскага раёна Іван Хацкевіч спецыялізуецца выключна на пляценні традыцыйных кашоў з цэ-

лых неакараных і акараных пругоў. Лозапляценнем займаецца з дзяцінства, плесці вучыўся ў вясковага майстра М. Супрановіча. У год вырабляе да 100 кошыкаў. Яго начыненне маецца амаль у кожнай хаце навакольных вёсак. Ён з'яўляецца дыпламантам II абласнога свята-конкурсу "Лазовыя карункі" (Вілейка, 2002) у намінацыі "Лепшая хатняя калекцыя", лаўрэатам III абласнога свята-конкурсу "Лазовыя карункі" (Клецк, 2004), удзельнікам абласных і раённых выстаў народнай творчасці і розных кірмашоў. Добрыя кошыкі з лазы розных памераў і формаў плятуць таксама пенсіянеры з Чэрвеньскага раёна, удзельнікі III абласнога свята-конкурсу "Лазовыя карункі", Васіль Тумус і Аркадзь Мацак (дыпламант). Пляценне кошыкаў з'яўляецца адметнасцю і Пухавіцкага раёна. Настаўнік з вёскі Ананічы Уладзімір Чайкін яшчэ ў дзяцінстве прыглядаўся да працы дзёда, пераймаў яго майстэрства, а пазней, у 90-я га-

ды, пляценне кошыкаў стала яго любімым хобі. Сваіму ўмельству ён вучыць школьнікаў. Стаў дыпламантам "Лазовыя карункі" у 2004 годзе ў Клецку. Традыцыі бацькоў і дзядоў працягваюць і больш маладыя майстры Міншчыны. Апошнія 10 год займаецца пляценнем кошыкаў самавук Іван Гарбацэвіч з Крупскага раёна, кіруе гуртком лозапляцення Кола-сайдскага СДК. Традыцыйным асяродкам лозапляцення з'яўляецца і Любаншчына. Кошыкавым рамяством тут займаюцца вядомыя ў Мінскай вобласці майстры Сяргей Сядун і Алег Гурбо з Любані. На Стаўбіноўшчыне жыве і працуе знакаміты пляцельчык кошыкаў з вёскі Заямнае Анатоль Пучкоў, член народнага клуба майстроў народнай творчасці "Пралеска", удзельнік I, II і III абласных святаў-конкурсаў "Лазовыя карункі". На III адпаведным свяце ў Клецку ён быў узнагароджаны дыпламам.

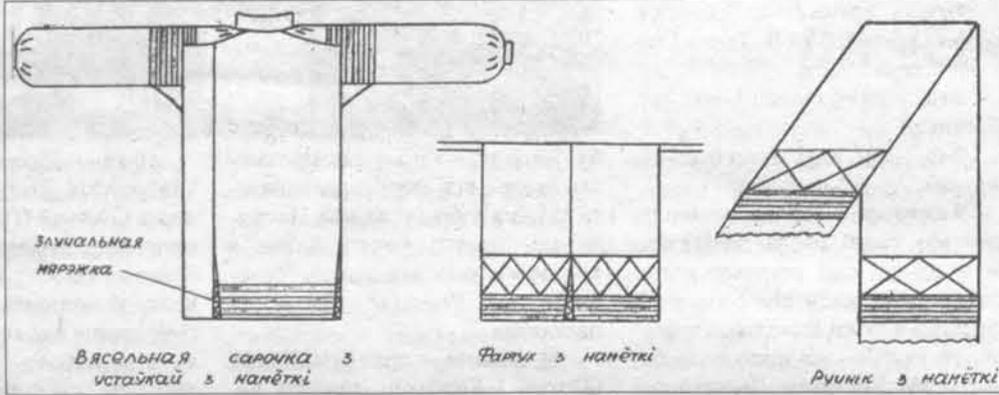

Сёння мы раскажам, як сплесці беларускі кошык прастай формы. Аснову канструкцыі кошыка складаюць два колцы, гэта значыць два абручы. Найбольш рацыянальнай з'яўляецца круглая, шарападобная форма кошыка. Для яго вырабу бяруць два абручы аднолькавага дыяметра і звязваюць іх лазовай стужкай пад вуглом 90 градусаў. Затым на месцы стыку колцаў іх аплятаюць у выглядзе "зорачкі" і такім чынам мацуюць адно да аднаго. "Зорачкі" з'яўляюцца не толькі канструкцыйнымі элементамі, але і дэкаратыўнымі. Да "зорачак" прыстасоўваюць рэбры будучага каркаса вырабу. Рэбры павінны быць некалькі даўжэйшымі за палову колцаў. Потым заплятаюць рэбры каркаса па чарзе з ад-

наго і другога боку да сярэдзіны. Для надання кошыку ўстойлівасці неабходна, каб ніжняя частка вертыкальнага абруча разам з суседнімі палачкамі каркаса справа і злева ад яго ўтварала плоскасць. У сярэдзіне днішча радкі пляцення выраўноўваюць шляхам ушыявання дадатковых стужак. Гэта дазволіць шчыльна заплесці кошык. На заканчэнне вырабу надаецца таварны выгляд, нажом абразаюцца сучкі і іншае. Кошык выглядае асабліва прыгожа, калі спалучаюцца белыя і каляровыя пруты альбо стужкі. Ніна БУРАКОЎСКАЯ, вядучы метадыст Мінскага абласнога цэнтра народнай творчасці; Ірына ШТЭФАН, старшыня клуба "Умельцы Міншчыны".

Ахоўным крыжам – кашуля на целе

Сяргей ВЫСКВАРКА – спецыяліст па фальклору і этнаграфіі Любанскага раённага цэнтра культуры Мінскай вобласці – пачаў пошук старых кашуль і андаракоў з мэтай афарміць удзельніцаў дзіцячага фальклорнага гурта, якім трэба. А гэты пошук раскрывае яму сэнс крою і аздаблення – сфрагаваны сэнс традыцыі ва ўсіх яе праявах. Аказваецца, адзенне стваралася не толькі ў практычных і эстэтычных мэтах, а перш за ўсё – каб засцерагчы чалавека ад шкоднага ўздзеяння знешняга асяроддзя, у тым ліку і “ліхога вока”. Сваймі думкамі, разважаннямі адносна традыцыйнага народнага адзення па матэрыялах свайго рэгіёна ён дзельцца з чытачамі нашай газеты.

хвартух прыцінаю, а тады гарсэтам абдымуся, бацінкі прыкладу, пацеркі наўзгожваю і хусткі заўю. А бабулька мая намётку ўвівала, да так хораша, што нідзе ні вузлічка”

(М. Горская, вёска Дарасіно).

Такім чынам, атрымліваецца, што адзенне — на кожны дзень, вопратка — на свята, а строй (традыцыйны комплекс) — гэта тое, што мае ахоўнае значэнне. У чым жа ахоўнае значэнне гэтага комплексу?

На добры ўраджай ільну-даўгунцу варажылі на Каляды, затым на Масленку. Ворыва пад лён рабілі з захаду на ўсход, каб цягнуўся да сонца, а севлі ў чыстай кашулі, прычым толькі мужчыны. Жанчынам нават прысутнічаць забаранялася.

А колькі абярэгаў было пры рванні і сланні, пры вязанні ў снапы — і абмалочванні, пры складванні ў копы і трапанні! Калі часалі лён, дзялілі яго на кужаль, пазмы і зрэбе. “На намёткі — самы лепшы спуск” (А. Нагорная, вёска Канстанцінаўка). Кужаль магла прасці, снаваць, а так-

сама запраўляць першай кросны толькі старэйшая вопытная жанчына. Така пачыналі ў пост пасля Масленкі. Работа ў пост, калі жанчына чыстая і душой, і целам, надавала такую ж чысціню вырабам.

На Любаншчыне перш за ўсё ткалі намёткі — ручнікі шырынёй 30-40 сантыметраў і даўжынёй ад двух да пяці метраў, на канцах вытканы вузкія чырвоныя палоскі або нескладаныя браны арнамент. Сустракаюцца таксама вышытыя намёткі. Ткань намёткі выкарыстоўвалі як абрадавыя ручнікі, а вышытыя — на рукавы, фартухі. Вышывалі не адзенне, а ручнік-намётку: гэта быў абярэг, які затым выкарыстоўваўся для вырабу адзення і засцерагі сябе.

Менавіта таму, што вышывалі не фартухі, а намёткі, вельмі часта на двупалкавых фартухах можна сустрэць такую з’яву, што ўзоры не сыходзяцца. Магчыма, гэта нейкі дысанансны абярэг. Вышытыя фартухі сшываліся на вышыню ўзгорыстай паласы праз злучальную мярэжку, а вышэй — устык, плотна. Дарэчы, амаль заўсёды праз мярэжку намётка далучаецца да іншага палатна ў адзенні.

Намётка ткалі многа, на іх ішоў амаль увесь кужаль. Ткаліся яны ў маўчан-

ні і ў адзін прысест — ад краю да краю, не ўставалі нават пры патрэбе: “Вось ататчэм чырвоныя шляхі, дак можна і ўходжвацца (вёска Канстанцінаўка). Старыя ткачыя расказвалі, што ў першыя дні Вялікага посту жанчыны не хадзілі па хатах суседзяў, бо там ткуць намёткі і нават на “Добры дзень” нічога не адкажуць, не скончыўшы работы. Найчасцей, саткаўшы намётку, адразу адразаі, складалі папалам па аснове, затым накладалі канец на канец і ад сярэдзіны скручвалі ў сувойчык. У гэтым стане захоўвалі да часу, пакуль не настане патрэба: абвязаць свата, маладым пад ногі, абракацца на крыж або ў царкву, вынесці бабіну кашу на хрэсьбінах, на падарункі кумам ці радні жаніха, нават абабіць труну ці апусціць у дол.

Новых намёткаў для вырабу адзення не выкарыстоўвалі. Вось калі яны паўдзельнічалі ў абрадзе, няхай сабе і ў якасці падарунка, тады мылі, бялілі і, дадаткова аздабляўшы вышыўкай, пускалі на рукавы, плечавыя ўстаўкі, фартухі. Ёсць сведчанне аб тым, што маці частку намёткі, на якой стаяла пад вянец, устала ў вясельную кашулю дачкі. Гэта была трэцяя (на спіне) полка стану, злучалася яна з дзвюма іншымі

мі ад нізу на некалькі сантыметраў праз мярэжку, знізу па падолу — чырвоная паласа. На астатніх полках стану палос не было. На рукавах палоскі размяшчаліся каля плечавых швоў.

У адрозненне ад намёткаў, намёткі (або “найметкі” на нашай гаворцы) на Любаншчыне выраблялі толькі на патрэбу: 3-4 для жанчыны і 2 маці вырабляла ў перадшлюбным узросце сына для нявесткі. Намёткі былі абавязкова выбіеленымі, мелі шырокія палосы браны чырвонага з дабаўленнем некалькіх сініх нітак арнаменту ў канцах. Па розных канцах намёткі ўзоры былі розныя і размяшчаліся суадносна канцоў на правым і левым баках. Край паўсядзённай намёткі падкладваўся рубчыкам праз мярэжку — было не адрозніць, дзе правы, а дзе левы бок. А святочныя аздабляліся ігольчатымі карункамі-мохрыкамі. Захоўваліся намёткі ў такім жа стане, як і намёткі.

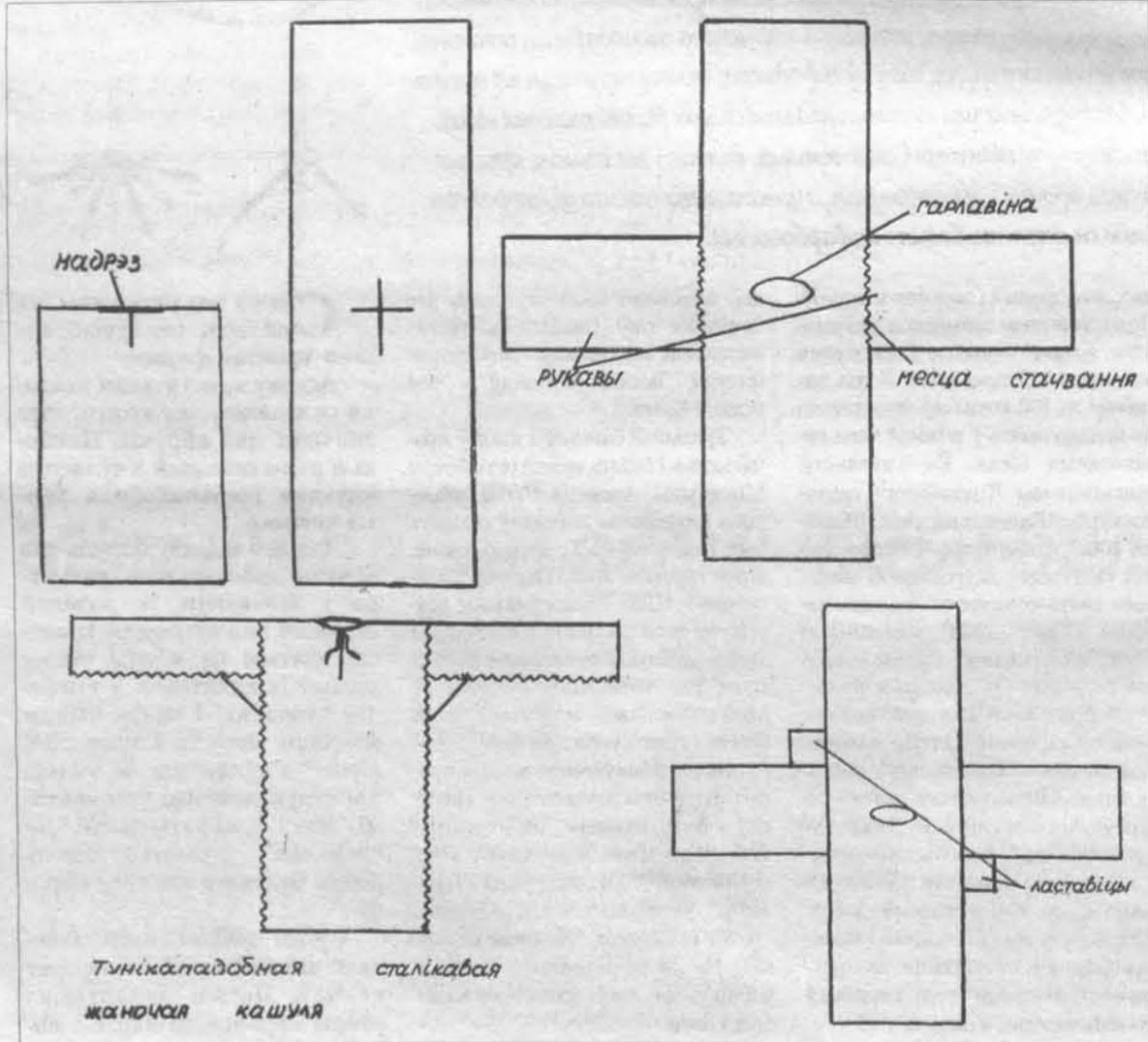
Адразу можна правесці паралель паміж ручніком-намёткаў і ручніковым сапраўдным уборам — намёткаў, якая завялася на галаву і засцерагала ад злых уздзеянняў. Яна ж завяршала полаўзроставае цыкл жанчыны, які пачынаўся ў маленстве з беленькай кашулі і вітавага пояса, працягваўся калышкай у 5-7 годоў (калышка — дзівочы сарафан) і андарачком і беленькім фартушкам у 11-13 годоў (“як на сарочку намажам” затым вышытымі рукавамі, фартухам, скіндачкай, гарсэтам — у перадшлюбным узросце, пазней — намёткаў на вяселлі, а далей, пасля шлюбу дзяцей — у адзенні будзе памяншацца колькасць аздабленняў амаль да мінімальнай чырвонай намёткавай палоскі. А другая спадарожнічала ад нараджэння да пераходу на той свет.

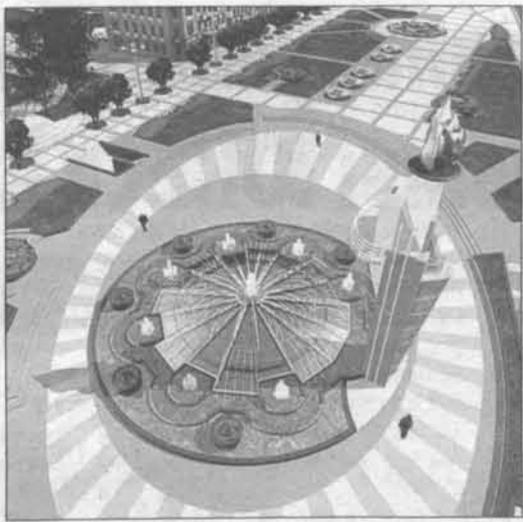
Напакрай палатна, пачыналі шыць цікавы тэрмін “крыжаваць” у вёсцы Канстанцінаўка азначае “раскройваць сарочку”. Зразумець гэта мне дапамог тая ж выпадак. Я папрасіў Настасю Нагорную паказаць, як раскройвалі сарочкі раней. Узялі мы невялікія кавалачкі тканіны, кроілі кашулю тунікападобную, сталікавую на ляльку. Палатніну на стан жанчына адмярала ўдвая большую, чым патрэбная даўжыня сарочкі. Склала яе папалам і крыжыкам надрэзала ўздоўж ўпоперак — пасярэдзіне: “Ето будзь прайма на галаву”. Гэтую тканіну на стан расклала на сталю ўздоўж, а да сярэдзіны бакоў прыклала кавалкі тканіны для рукавоў і пачала іх прыметваць устык. Пасля заканчэння работы на сталю застаўся ляжаць крыж, які пры далейшым зыванні ад рукавоў праз ластавіцы і да ніжняй абхінуў ляльку. Гэты крыж сам па сабе ахоўвае. А калі дадаць сюды ўсе засцерагі і песні-замовы, якія абавязкова выконваліся пры любой працы, то вось ён і будзе — комплекс сродкаў аховы нашых продкаў. Такое адзенне наслі ў асобныя сакральныя моманты жыцця.

Зразумела, што з цягам часу пад уздзеяннем многіх фактараў большасць з гэтых звычаяў адышло. І сёння тое, што прашчыры ведалі дакладна, прывялося аднаўляць па круціцах, супастаўляючы веды з этнаграфіі, фальклору, мифалогіі.

Прыкладаем схемы крою вясельнай сарочкі з устаўкай з намёткі і фартухаў, таксама тунікападобнай сталікавай жаночай кашулі.

НА ЗДЫМКУ: дзяўчына з фальклорнага гурта “Верабейкі” ў рэканструяваным дзівочым строі.

Хочаш – гуляй па плошчы, хочаш – пад плошчай...

11 снежня 2003 года быў узяты першы коўш грунту для будаўніцтва падземнага цэнтры на плошчы Незалежнасці. Першы бетон у катлаван пачалі ўкладваць у канцы чэрвеня 2004 года. А сёння пад зямлёй створана ўжо цэлая вуліца... Да пачатку лета будаўнікі чаркуюць здаць у эксплуатацыю першы пускавы блок другой чаргі рэканструкцыі сталічнай плошчы Незалежнасці.

Мой шлях на работу пралягае праз плошчу Незалежнасці, і таму я ўжо не першы год з'яўляюся сведкам пераўтварэнняў, што тут адбываюцца. Памятаю пачатак, калі рабочыя рыхталі плошчу для рыцця катлавана і выкарчоўвалі кусты. Людзі, што ехалі ў транспарце, не вытрымлівалі, выходзілі і кідаліся ледзь не ў бойку за дарагія іх сэрцу зялёныя насаджэнні. У абарону звычайна выгляду плошчы адбылося нават некалькі пікетаў. Словам, даволі доўга даводзілася чуць незадаволены галасы наконт маючай адбыцца рэканструкцыі. Але з пятам часу вынік пераўтварэнняў заінтрыгаваў. Тым больш, што будоўля практычна не перашкаджала ні транспарту, ні людзям — яе проста ізалявалі ад гарадскога асяроддзя.

Часта я спецыяльна выходзіла на прыпынку каля Мінгарвыканкама і любавалася дзівоснай урбаністычнай карцінай: тым, як прыскара рухаюцца з грузам на фоне знаках будынкаў сталіцы — Дома ўрада і Чырвонага касцёла — высокія краны розных канструкцый і памераў, бульдозерамі, што корпаліся на дне катлавана, быццам маленькія жукі, зладжанай работай будаўнікоў. І марыла пра той час, калі можна будзе, нарэшце, прагуляцца па абноўленай плошчы, спусціцца ўніз, каб убачыць падземную вуліцу. Мара гэта, як ні дзіўна, даволі хутка стане рэальнасцю.

Трэба сказаць, што ў пачатку гэтага будаўніцтва было шмат скептыкаў, нават сярод прафесіяналаў — яны не верылі, што такі грандыёзны аб'ект можна пабудавать за два гады. Але такія тэрміны, як вядома, былі вымушанымі. Бо вылізная плошча ў цэнтры Мінска ніяк фактычна не выкарыстоўвалася, не працавала на горад і гараджан.

— Чым хутчэй будзе зладзены гэты аб'ект, тым хутчэй ён даць аддачу ў гарадскую казну, — тлумачыў мне дырэктар "Дырэкцыі па рэканструкцыі плошчы Незалежнасці" Павел Улашчанка. Жыццё ў падземным цэнтры стане "кіпец" 24 гадзіны ў суткі. Трэба думаць, гэтае месца будзе прырабляваць як турыстаў, так і мінчан. — Восемь мы і стараемся, ха-

ця весці паралельна будаўніцтва і праектаванне зусім няпроста. Тым не менш, у нас надзвычай высокія тэмпы будаўніцтва. Іх забяспечваюць рабочыя і інжынерна-тэхнічныя работнікі, якія працуюць у тры змены, 40 адзінак тэхнікі.

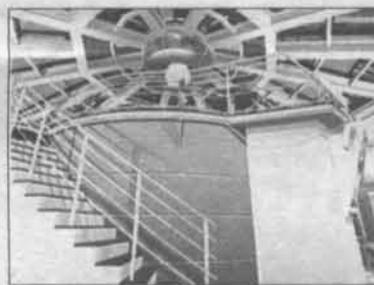
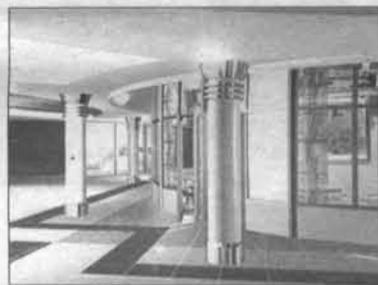
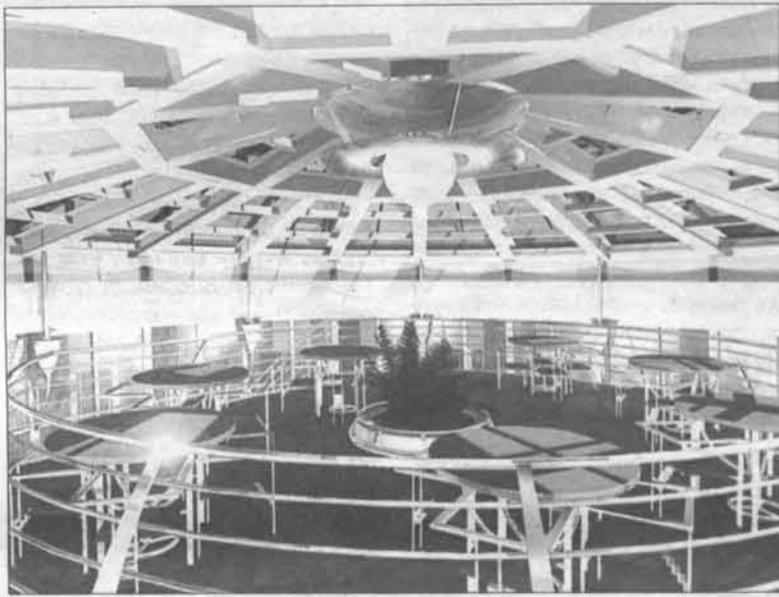
Ад сябе хачу дадаць, што немалое значэнне пры гэтым мае і ўмелая арганізацыя працы, і рытмічная пастаўка матэрыялаў. Іх якасць і колькасць адпавядаюць сучасным стандартам і нормам. Круглыя суткі кантроль за якасцю работ вядзе тэхнадзор УП "Дырэкцыя па рэканструкцыі плошчы Незалежнасці".

У інстытуце "Мінскпраект" мне расказалі, што асновай кампазіцыі будучай прасторы падземнага цэнтры з'яўляецца падземная вуліца пассажнага тыпу з цэнтральнай крытай плошчай, на якую выходзяць вітрыны прадпрыемстваў гандлю і грамадскага харчавання. Вуліца будзе асвятляцца праз літары, размешчаныя на ўзроўні плошчы. Наземная тэрыторыя цалкам стане пешаходнай прагулачнай зонай. Мяркуюцца зрабіць там дэкаратыўнае і святочнае асвятленне, фантаны, устанавіць скульптурныя кампазіцыі. А галоўнае, засадзіць гэты кавалачак зямлі, заціснуты з усіх бакоў у бетон і граніт, зелянінай, ператварыць яго ў малючы аазіс.

...З вядучымі інжынерамі прадпрыемства Генадзем Пахомавым і Міхаілам Грынем з боку педуніверсітэта спускаемся ў цёмную пашчу шырокага тунеля, што вядзе да паркінгу. Між іншым, праз гэты тунель будуць уязджаць у падземны гарадок не толькі легкавушкі, але і грузавыя машыны.

— Паркінг ужо гатовы да эксплуатацыі, ён разлічаны на 500 машын, — з гонарам дэманструе сваё "дзеццішча" Генадзь Пахомаў, — зроблены ён вельмі эканамічна, не мае ніякіх архітэктурных празмернасцей. Гараж — ён і ёсць гараж.

Скупую інфармацыю маіх субяседнікаў хачу дапоўніць тым, што гэта арыгінальнае збудаванне займае чатыры паверхі пад зямлёй, а зверху яго, як капялюшкі, прыкрывае купал з вітражамі. Выглядае і прыгожа, і эстэтычна. Такіх купалоў, толькі большага

памеру, будзе яшчэ два — у трэцім і пятым блоку. Частка трохузроўневага грамадска-гандлёвага цэнтры — у стадыі завяршэння. Ужо цяпер жадаючых размясціць у гэтым прэстыжным месцы свае гандлёвыя кропкі больш чым дастаткова.

Натуральна, знаходзячыся пад зямлёй, міжволі думаеш пра тое, наколькі бяспечнай будзе ў эксплуатацыі такая складаная і незвычайная для нашага горада канструкцыя.

— Можна не хвалявацца, — запэўніваюць спецыялісты, — у тым выпадку, калі на горад абрынецца ліўневы дождж, прадугледжаны стокі, маюцца насосы для адкачкі вады, ачышчальныя сістэмы. Устаноўлены сучасныя кандыцыянеры і аўтаматычная сістэма пажаратушэння. Праект улічвае і раптоўную неабходнасць эвакуацыі людзей.

Дарэчы, другую частку гандлёва-грамадскага цэнтры будаўнікі абяцаюць здаць у эксплуатацыю да канца года.

Маладым жыхарам беларускай сталіцы цяжка ўявіць, што на тэрыторыі цяперашняй плошчы Незалежнасці ў XIX стагоддзі знаходзіўся астрог. Аблічча гэтай далёка не параднай часткі Мінска тых часоў захавалася хіба што толькі ў запісах гісторыкаў і замалёўках мастакоў. З іх

струкцыі. Былі прадстаўлены самыя разнастайныя рашэнні. Напрыклад, узвесці па перыметры плошчы высотныя будынкі. Дарэчы, варыянты рашэння "транспартнай праблемы" прапанаваліся самыя розныя — ці апусціць транспартныя артэрыі пад зямлю, ці падняць над зямлёй у спецыяльных тунелях-трубах... Але элементарныя разлікі паказвалі, што гораду такое не па кішэні. Таму інстытутам "Мінскпраект" быў распрацаваны "апшадны" праект, які ўключыў у сябе ўсе лепшыя моманты з папярэдніх эскізных праектаў.

Па тэрмінах рэалізацыі праекта прадугледжваюцца тры чаргі. У першую ўключаны работы па змяненні вулічна-дарожнай сеткі на тэрыторыі плошчы, па добраўпарадкаванні тэрыторыі паўднёвай часткі плошчы, будаўніцтва двух новых падземных пераходаў з прадпрыемствамі гандлю, рэканструкцыя фасадаў будынкаў на паўднёвай частцы плошчы. Гэта ўжо зроблена ў 2002-2003 гадах.

Цяпер заканчваюцца работы на другой чарзе. Сюды ўваходзіць будаўніцтва падземнага грамадска-гандлёвага цэнтры з паркінгам, добраўпарадкаванне ўсёй плошчы і суседніх кварталаў (2,5 га), рэканструкцыя вуліц Берсана і Савецкай, узвядзенне будынкаў для энергетычнай гаспадаркі цэнтры горада і рэканструкцыя шэрага дробных аб'ектаў.

Да трэцяй чаргі адносяцца работы па рэканструкцыі кварталаў, што вакол плошчы — комплекс педагагічнага ўніверсітэта, комплекс будынкаў Мінгарвыканкама, прыбудова і надбудова да будынка Гаспадарчага суда па вуліцы Святлоў, рэканструкцыя квартала гасцініцы "Мінск". Рэалізацыя аб'ектаў другой і трэцяй чаргі будзе ажыццяўляцца паралельна.

У падземным цэнтры размесцяцца гандлёвыя вуліцы і залы, кафэ, рэстараны, бары (колькасць месцаў 1 100), відэасалоны (шэсць залаў на 470 месцаў), боўлінг (16 дарожак), бильярдны клуб, зала гульні аўтаматаў. Крыніцамі фінансавання з'яўляюцца мясцовы бюджэт (горад), сродкі інвестараў (УП "Гаражы, аўтастанкі і паркоўкі") і Галоўнага ўпраўлення спажывецкага рынку Мінгарвыканкама.

Марыя ГЖЭШЧАК.
НА ЗДЫМКАХ: зусім хутка сталічная плошча Незалежнасці набудзе такі выгляд.

Аўгустоўскі канал прапануецца ўнесці ў Спіс сусветнай спадчыны ЮНЕСКА

Гідратэхнічных збудаванняў, падобных Аўгустоўскаму каналу, у Еўропе няма. Можна прыгадаць яго равеснікаў — брытанскі Каледанічны канал і канал Гота ў Швецыі, аднак яны значна саступаюць Аўгустоўскаму тэхнічна і працягласцю. Яго працягласць — 101,2 кіламетра (80 — па польскай зямлі, 21,2 — па беларускай), у ім 14 мастоў, 29 водапрапускных плацін, 18 шлюзаў, 21 камера. Зараз пятая частка і 4 шлюзы знаходзяцца з беларускага боку, па канале праходзіць участак польска-беларускай мяжы. У час Другой сусветнай вайны Аўгустоўскі канал моцна пацярпеў, і беларуская яго частка больш не выкарыстоўвалася. З польскага боку канал даўно дзейнічае і выкарыстоўваецца ў турыстычным бізнесе. Ім карыстаецца каля 300 байдарачнікаў штогод, каля 60 тысяч турыстаў прагульваюцца на катэдрах. Акрамя воднага турызму, уздоўж канала развіты аўтамабільны і велатурызм. Гасцініцы, кафэ, рэстараны, пункты пракату і іншыя паслуг прыносяць вялікі прыбытак, даюць працу для мясцовых жыхароў.

Беларусь у 1984 годзе пастановай Савета Міністраў узяла беларускі бок Аўгустоўскага канала пад ахову, а ў 2003 годзе ўнесла яго ў спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей нашай краіны. Кантакты спецыялістаў з польскімі калегамі прывялі да ідэі ўключэння Аўгустоўскага канала (цалкам — беларускі і польскі бок) у Спіс сусветнай спадчыны ЮНЕСКА. Эксперты ЮНЕСКА высока ацанілі гэты аб'ект, і зараз падрыхтаваны дакументы з польскага і беларускага бакоў, якія пасля канчатковай сумеснай дапрацоўкі будуць адпраўлены ў Парыж. Разам з тым, Беларусь актыўна пачала работы па рэканструкцыі канала. Пра ход работ, пра Аўгустоўскі канал і гісторыю яго стварэння наш карэспандэнт Рэгіна ГАМЗОВІЧ гутарыць з намеснікам начальніка ўпраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Ігарам ЧАРНЯЎСКІМ.

— У які час быў збудаваны Аўгустоўскі канал і з якой мэтай?
— Час яго збудавання — 1824-1839 гады. А ўзнік канал у выніку пэўных палітычных падзей, якія адбыліся ў Еўропе: гэта вядомыя тры падзелы Рэчы Паспалітай. У выніку ўтварылася Каралеўства Польскае, але, паколькі яно было аддзелена ад Балтыйскага мора Прусіяй, і гэта стварала перашкоды ў арганізацыі гандлю, то гаспадарка каралеўства мела вялікія цяжкасці. Тады канчаткова выспела думка, што трэба стварыць альтэрнатыўны шлях у Балтыку — водны шлях з басейна Віслы праз Нёман і далей праз тэрыторыю Літвы і Латвіі. Каралеўства Польскае ўваходзіла на правах аўтаноміі ў Расійскую імперыю, і князь Францішак Друцкі-Любецкі прапанаваў свой праект Аўгустоўскага канала цару Аляксандру І. Будаўніцтва каштавала імператарскай казне паўтара мільёна

рублёў срэбрам. Але, пакуль ішло будаўніцтва, Прусія змякчыла свае ўмовы па мытных пошлінах, і неўзабаве польскія вытворцы сельскагаспадарчай прадукцыі займелі шлях да Балтыйскага мора. З другога боку, у XIX стагоддзі пачынае развівацца чыгуначны транспарт, і стала больш выгадна перавозіць тавары чы-

гункай. Тым не менш, па Аўгустоўскаму каналу перавозілі грузы і сплаўлялі лес (яшчэ ў XX стагоддзі). І яшчэ ў XIX стагоддзі ён пачынае прыцягваць увагу як аб'ект турызму. З 20-30-х гадоў XX стагоддзя ён амаль цалкам трансфармуецца ў турыстычны аб'ект. Працуючы зараз над праектнай дакументацыяй, мы арыентуемся таксама на тое, што Аўгустоўскі канал будзе трансгранічным турыстычным аб'ектам. У гэтым — яго значэнне цяпер і на перспектыву. Аднак канцэрн "Белэнерга" мае намер выкарыстаць энергасурсы канала і ў раёне шлюза Немнова ўзводзіць электрастанцыю магутнасцю ў 250 тысяч кілават. З часам плануецца ўзвесці яшчэ дзве электрастанцыі. Але гэта — рэальная неабходнасць.

— Скажыце, калі ласка, а хто выказаў прапанову пра асваенне Аўгустоўскага канала ў наш час? Гэта была ініцыятыва беларускіх спецыялістаў або польскага боку?
— Ідэя асваення Аўгустоўскага канала выказвалася яшчэ ў 90-х гадах, аднак такой прамой рэалізацыі не было, хоць спецыялісты ўсё час гаварылі пра гэты аб'ект. І вось на пачатку новага тысячагоддзя Камітэтам дзяржаўнага кантролю была звернута ўва-

га на неабходнасць асваення гэтага унікальнага гідратэхнічнага збудавання з багатым прыродным наваколлем. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка ў 2004 годзе падпісаў указ аб правядзенні рэканструкцыі беларускай часткі Аўгустоўскага канала, на падставе якога Савет Міністраў прыняў пастанову аб рэалізацыі гэтага ўказа, дзе ўжо канкрэтна былі распісаны мерапрыемствы па відах работ, аб'ёмах фінансавання, тэрмі-

нах і гэтак далей. Паводле гэтых дакументаў пачата праца па прадстаўленні гэтага аб'екта ў Спіс сусветнай спадчыны.
— І ўсё ж папярэднія кантакты з калегамі ў Польшчы, безумоўна, былі. Калі яны завязаліся і якім чынам развіваюцца сёння?
— Кантакты даўнія. Па-першае, Аўгустоўскі канал знаходзіцца ў так званай зоне еўрарэгіёна "Нёман" (Літва, Польшча, Беларусь). Кіраўніцтва Гродзенскай вобласці кантактавала з польскім бокам па тэме гэтага праекта, як і іншыя сумесныя праектаў, на працягу многіх гадоў, абмяркоўвала яго. Пасля ўказа Прэзідэнта і пастановы Савета Міністраў перамовы актывізаваліся ўжо на ўзроўні канкрэтных спецыялістаў (даследчыкі-праекціроўшчыкі павінны былі вывучыць становачыя і адмоўныя бакі гэтага праекта). На тэрыторыі Польшчы першыя работы на Аўгустоўскім канале як турыстычным аб'екце пачаліся ў другой палове 40-х гадоў, затым працягваліся ў 70-я гады. І сёння польскія калегі дзеляцца з намі сваім у нейкай ступені і няўдалым вопытам, каб мы не паўтарылі іх памылкі, таму мы знаходзімся ў больш выгадным становішчы, прыступіўшы да работ на беларускай частцы канала.
З калегамі з Польшчы сустракаемся часта, абмяркоўваем сумесныя падыходы і накірункі дзейнасці, праблемныя моманты. Былі падпісаны пратаколы аб намерах з двух бакоў. Адна сустрэча адбылася на нашым баку ў Гродне, другая — у Польшчы, каля Аўгустова, дзе мы паглядзелі польскую частку канала, абмеркавалі характарыстыкі канала, па якіх ён можа быць прадстаўлены ў ЮНЕСКА. Аўгустоўскі канал знаходзіцца ў зоне лёгкіх Еўропы — гэта Аўгустоўская пушча (гістарычная назва — Гродзенская пушча), да якой прылягае шэраг азёрных і балотных масіваў. Паколькі аб'ект трансгранічны, нам вельмі важна было правільна яго апісаць па лініі граніцы, дакладна прапісаць тэкставы матэрыял, бо ў кожнай краіне — сваё заканадаўства і прыродаахоўнае, і па ахове спадчыны. Характарыстыка аб'екта, гісторыя ўзнікнення і развіцця, яго цяперашні стан, перспектывы на будучыню — усё трэба было звесці ў адно цэлае, да таго ж зрабіць паветраныя здымкі і касмічную фотафіксацыю. Спадзяёмся на дапамогу Камітэта па зямельных рэсурсах і Дзяржаўнага пагранвойск. Мы ўжо направавалі рабочы варыянт дасье з часткай картаграфічнага матэрыяла (30 старонак тэксту падрыхтаваў наш бок, 80 — польскі). У лістападзе гэтага года канчатковы варыянт будзе падпісаны Беларуссю і Польшчай з тым, каб да 1 лютага 2006 года накіраваць у штаб-кватэру ЮНЕСКА ў Парыж.

НА ЗДЫМКАХ: Ігар ЧАРНЯЎСКІ; план Аўгустоўскага канала; ўдзельнікі выязнага пасаджэння беларуска-польскай камісіі, якое адбылося ў Гродне, аглядаюць сонечны гадзіннік і шлюз Валкушык. Фота Ігара ЧАРНЯЎСКАГА.

Лятайце ў "Дамадзедава" самалётамі "Белавія"

3 16 мая 2005 года авіякампанія "Белавія" — нацыянальны авіяперавозчык Рэспублікі Беларусь — узначаліць рэгулярныя палёты з цэнтра Мінска (аэрапорт Мінск-1) у міжнародны аэрапорт Масквы "Дамадзедава".
Высокая эфектыўнасць эксплуатацыі паветранай лініі з Мінска ў "Дамадзедава" будзе забяспечана аптымальнымі стыкоўкамі рэйсаў у Маскве. Напрыклад, пасажыры са сталіцы Беларусі карыстаючыся дзённым рэйсам "Белавія", транзітам праз маскоўскі аэрапорт "Дамадзедава" змогуць далейцець ва Уладзівасток, Екацярынбург, Іркуцк, Красноярск, Магадан, Новасібірск, Пётраўпальск-Камчацкі, Хабарўск і іншыя гарады Расіі, а таксама СНД.
Самалёты "Белавія", якія вылятаюць з аэрапорта "Дамадзедава", ажыццяўляюць пасадку ў аэрапорце "Мінск-1", што размешчаны ў цэнтры сталіцы знаходзіцца ў 10 хвіліннага язды ад адной лепшых гасцініц горада — "Мінск". Гасцініца "Мінск" мае катэгорыю чатырох зорак і прапануе 10-працэнтную зніжку за пражыванне пры прад'яўленні авіябілета "Белавія".

Праз мяжу за 15 хвілін

12 мая ўступіла ў моц сумесная інструкцыя Дзяржаўнага камітэта пагранічных войск і Дзяржаўнага таможнага камітэта Беларусі "Аб парадку пропуску праз дзяржаўную мяжу асоб, транспартных сродкаў і тавараў".
Як паведаміў начальнік прэс-цэнтра пагранічнага ведамства краіны Васіль Кіпцёнка, у адпаведнасці з гэтым дакументам, цяпер час, які трыццаць на ажыццяўленне пагранічнага і таможнага кантролю, не павінны перавышаць для легкавога аўтамабіля — 15 хвілін, для турыстычнага аўтабуса — 30 хвілін, для грузавога аўтамабіля — 40 хвілін. Скарачэнне часу афармлення на дзяржаўнай мяжы будзе дасягнута, у прыватнасці, для турыстычных аўтабусаў, за кошт таго, што іх пасажырам зораз не прыйдзеца выходзіць з салона.

Будаўніцтва Нацыянальнай бібліятэкі завершыцца да верасня

Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка правёў нараду па пытаннях будаўніцтва новага будынку Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі (НББ) і стварэння на яе базе Рэспубліканскага інфармацыйнага і сацыякультурнага цэнтра.
У адпаведнасці з праектам, у новым будынку НББ размесціцца імятфункцыянальны канферэнц-зал, прэс-цэнтр, Інтэрнэт-цэнтр, музейны комплекс, мастацкая галерэя.
Аляксандр Лукашэнка лічыць важным правядзенне ў будынку НББ буйных міжнародных форумаў, у тым ліку з удзелам кіраўнікоў дзяржаў. Такі вопыт арганізацыі буйных палітычных, культурных, адукацыйных мерапрыемстваў у нацыянальных бібліятэках ёсць у іншых краінах.
Плануецца да канца жніўня завяршыць усе будаўніча-монтажныя і аддзелачныя работы з тым, каб з 1 верасня гэтага года пачаць перамяшчэнне кніжнага фонду, які налічвае каля 8 мільёнаў кніг. Да канца года прадрывемствам "АГАТ-Сістэм" павінен быць уведзены ў эксплуатацыю спецыяльны комплекс інфармацыйна-тэхналагічных сістэм, які аўтаматызуе ўсе бібліятэчна-бібліяграфічныя працэсы і забяспечыць праз камп'ютэрную сетку доступ да інфармацыйных рэсурсаў.
Да лістапада 2006 года Нацыянальная бібліятэка Беларусі стане п'яцінаціна часткай сусветнай інфармацыйнай сістэмы.
Падрыхтавала Яна ГОМАН.

Стась і Тося ДАШКЕВІЧЫ (ЗША):

"Гэта вайна нарабіла бяды ўсім. І народы, і сем'і падзяліла..."

Амерыканскія беларусы Стась Дашкевіч з Саўт-Рывера і Тося Медвядок з Аляскі — родныя брат і сястра. У красавіку яны наведалі вёску Сапейкаў, што ў Бабруйскім раёне Магілёўскай вобласці, дзе нарадзіліся і жылі да 1943 года. Пабывалі ў родных мясцінах упершыню пасля таго, як фашысты, адступаючы, пагналі ўсю іх сям'ю з іншымі аднавяскоўцамі ў Нямеччыну. Яму было 6 гадоў, ёй — 8, а ўсяго ў сям'і гадавалася пяцёра дзяцей. Старэйшая, Вольга, выйшла замуж у 16 гадоў — каб не трапіць у Германію, але гэта не дапамагло: адступаючы, немцы забралі ўсіх без разбору. Потым у Германію аддзялілі маці з малымі дзецьмі, а бацьку і Волю адправілі на работу — кожнага паасобку. Старэйшую дачку бацькі так больш не пабачылі: пасля прымусовых работ у Германіі яна вярнулася дадому, дзе яе прытулілі сваякі маці ў Сапейкаве. Адтуль яна праз некаторы час выехала ў Яраслаўль, дзе і жыла да 1995 года.

У 1995 годзе Стась і Тося ў складзе дэлегацыі амерыканскіх беларусаў упершыню пабывалі на Радзіме, аднак у родную вёску заехаць тады не ўдалося. У іх быў іншы клопат — купілі ў Ждановічах пад Мінскам кватэру для Вольгі, якую за некалькі гадоў да гэтага маці адшукала праз перапіску са сваякамі. Калі вярнуліся ў Амерыку, атрымлівалі лісты ад сястры, у якіх тая пісала, што пачасліва, бо вярнулася ў Беларусь, дзякавала ім за гэта.

Аднак нядаўна прыйшла сумная вестка — жыццёвы шлях Вольгі скончыўся. З гэтай смутнай нагоды прыехалі Стась і Тося на Беларусь другі раз. Яны вырашылі забраць урну з прахам сястры ў Амерыку: там пахаваньня бацькі, няхай уся сям'я будзе разам.

Пакуль сваякі маці дапамагалі вырашаць усе справы з дакументамі, амерыканскія Дашкевічы нарэшце ажыццявілі сваю даўнюю мару — пабывалі ў роднай вёсачцы. Сюды іх заўсёды цягнула, і ўсё ім там падалося мільм, як і ў цэлым на Беларусі. У рэдакцыю яны завіталі разам з Міколам Котавым, які з першага прыезду Дашкевічаў на Беларусь пасябраваў з імі і сам быў іх гасцем у Амерыцы.

У час нашай гутаркі было шмат успамінаў пра Беларусь іх дзяцінства, гасці дзяліліся ўражаннямі ад сучаснай краіны і яе сталіцы.

— За 10 гадоў, што мы не былі тут, Мінск вельмі змяніўся, непараўнальна. Зусім іншы горад, надзвычай прыгожы. Вельмі ўтульна тут. Мы тыдзень ужо ў Беларусі і змаглі пабываць у сваёй вёсцы. Гэта і радасна, і самотна, як і ўвесь гэты прыезд на Радзіму.

— Калі мы прыехалі ў нашу вёску, сустрэлі жанчыну, і я загаварыла з ёю, сказала, хто такая, усхвалявана расказвала Тося. Яна раптам пытаецца: "А дзе Шура?" Шура — гэта наша сястра. Тады я спыталася, як яе завуць, яна адказала, што таксама Шура і што яна сябрвала з сястрой. А я не памятаю яе, малая была... Запыталася пра швейку ў нашай вёсцы, звалі Верка. Ці жывая? Плянніца паказала яе хату, а самой Веркі ўжо 9 гадоў, як няма... Калі мы прыехалі ў Амерыку ў 1951 годзе, а затым я выйшла замуж і нарадзіла пяцёра дзяцей, з якіх было чатыры дачкі, то ўсіх дачок абшывала. Мама больш вязала кручком і на прутках, а я любіла шыць. А цяпер не шыю. Пайдзі ў магазін ды куплю, што трэба...

Вёску слаба помню, але ўсё мне

там міла, і людзі такія ветлівыя. Дзе б мы ні былі, частавалі нас — поўны стол наставяць, радыя нам. І гаворым, гаворым... Я рада, што прыехала пабачыцца са сваякамі. Старэйшыя працуюць на зямлі, хаткі ў іх старыя, але ўсё кругом чыста, акуратна. А нашы маладыя сваякі вяцелья, працавітныя, жыццьялюбныя. Павезлі нас у лес — паказаць, як спускаюць бярозавы сок. У нас на Аляскі, як пякуць бліны, то паліваюць бярозавым сокам. Таксама шануюць гэты вітамінны напоі.

— А я памятаю толькі калодзеж, — узгадаў Стась. — Мы гулялі з хлопцамі ля яго. Раней, калі спрабаваў узгадаць вёску — нічога не атрымлівалася, а як прыйшоў на

нас немцы гналі па дарозе ў Германію. Мы слабыя былі, тыфам у вайну хварэлі... Прыйшлі немцы — людзі беглі, хто куды, усе дарогі былі запруджаны, і адыходзілі — перад сабой гналі няшчасны люд, дзяцей... Што там было! Усё жыццё перад вачыма стаіць у мяне тая дарога, па якой немцы нас гналі, а на ёй — нейкі салдат забіты (не ведаю, наш ці нямецкі), у якога галава і ногі адарваныя ад тулава.

— Сем гадоў мы жылі ў Нямеччыне. Ганялі нас з аднаго месца на другое, прытулку пастаяннага не было і работы не было ў бацькоў.

— Спачатку жылі з мамай, як і іншыя жанчыны з дзецьмі, у вялікім пакоі нейкага дома, дзе на пад-

працавалі на кухні для манашак. Гэта было шчасце! Хутка я выйшла замуж і 51 год пражыла ў Саўт-Рыверы. Нядаўна пераехала да дзяцей на Аляску. Жыву ў адным доме з дачкой, але ў асобнай кватэры. Працавала ўсё жыццё швачкай, зараз на пенсіі. Маю пяцёрых дзяцей, дзевяць унукаў (адзін з іх памёр у 22 гады), сем праўнукаў. Раней мы былі ўсе разам у Саўт-Рыверы, уся сям'я, а зараз дзеці, дзе знойдуць работу, туды і едуць.

— А мае дзеці ўсе блізка жывуць, у Саўт-Рыверы. У мяне іх чацвёра — два сыны і дзве дачкі, дзесяць унукаў і адна праўнучка. Жонка цудоўная, у яе польскія і ўкраінскія карані. Бацька яе з Мінска, Варановіч, але называе сябе палякам. Каталік, вядома. Я таксама каталік, як і сястра Ліля. А Тося і Казя ў нас праваслаўныя. Я будаўнік, раблю печы. Як працаваў — па паўгода дома не бываў, усюды ездзіў, зарабляў грошы для сям'і. Жонка ўсё добра разумела, мы жывём душа ў душу.

Бацька ў Амерыцы працаваў на фабрыцы, дзе рабілі паперу для цыгарэт. Ён заўсёды імкнуўся туды, дзе больш беларусаў. Таму мы і прыехалі ў 1952 годзе ў штат Нью-Джэрсі, у Саўт-Рывер, дзе і цяпер шмат беларусаў. І настолькі дружныя тут людзі, што не трэба было пазычаць грошы ў банку — нам дапамаглі землякі, і мы ўкараніліся тут.

У нас у Саўт-Рыверы ёсць клуб, і туды еджу, каб пабачыцца са сваямі, з беларусамі. Мы не забылі сваю мову. Дома я і Тося гаворым па-англійску, дзеці і ўнукі англамоўныя, а там, у клубе, гутарку вядзем па-беларуску. І песні, і танцы свае. Я там печку склаў на двары — жанчыны шашлык, драпікі і верашчаку на святы робяць.

— Мы беларускія стравы заўсёды гатуем. І як бацькі былі жывыя, і зараз. Асабліва на святы. На Каляды — каўбасы, капуста, агуркі свае. Самі каўбасы робім. Мама была жывая — трыма-ла агародчык свой ля дома. Мала зямлі мела, але агуркі, памідоры, шчаўе заўсёды ў яе расло. Стась таксама агарод свой мае. А ў мяне няма. На Аляскі лета кароткае, дык там усё ў парніках вырошчваюць.

— У нас у Саўт-Рыверы каля 15 тысяч беларусаў жыве. Зараз многія старыя ўжо паўміралі. Шмат наехала людзю з Партугаліі. І ў кожнага

народа свая царква ёсць. Наш бацюшка родам з Грэцыі (дакладней, яго бацькі адтуль родам). Царква наша беларуская праваслаўная носіць імя Ефрасінні Полацкай. І клуб побач. Дзяцей вучаць гаварыць і спяваць па-беларуску. Але многія дзеці беларусаў, што прыехалі ў Амерыку, ужо не гавораць на мове бацькоў, цалкам англамоўныя. І нашы не гавораць. Я як ехаў, запытаўся ў малодшага сына Марка: "Ці захочаш ты калі прыехаць на Беларусь?" Ён кажа: "Можа і паеду. Але не зараз." У яго памерла жонка, гадуе дачку дзевяці гадоў. І працаваць трэба, і дзіцяне дагледзець. Ён больш за іншых дзяцей цікавіцца нашым мінулым, месцам, дзе мы нарадзіліся.

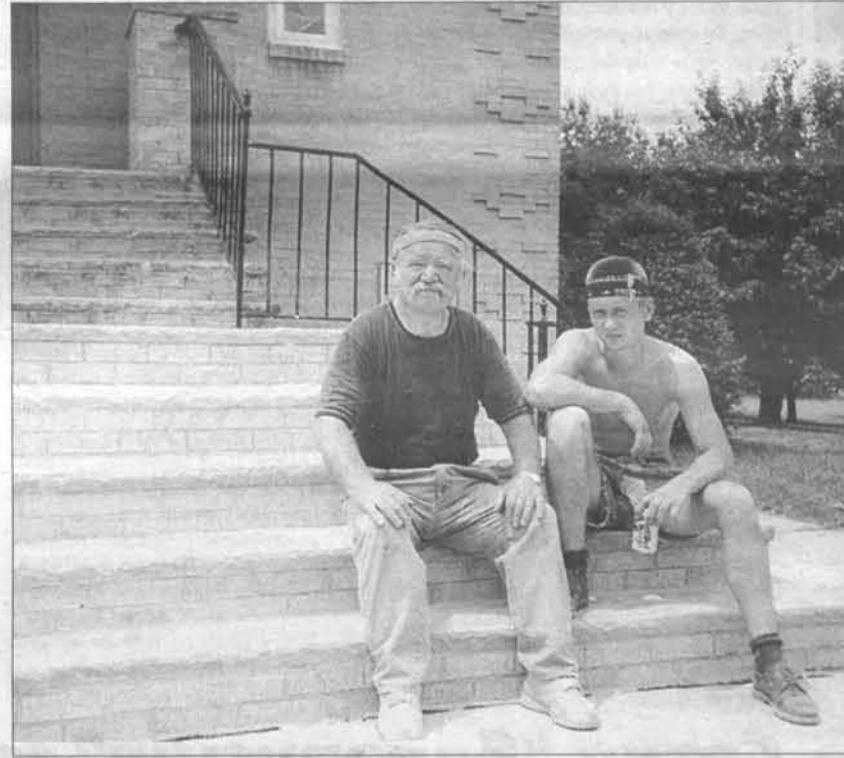
— Але што нас здзівіла на Беларусі, — прызналіся гасці, — колькі мы тут былі, у Мінску не чулі, каб людзі на вуліцы гаварылі па-беларуску, а ў вёску прыехалі — там усё на сваёй гаворцы. Аднак жа больш людзей зараз у гарадах жыве...

Стась і Тося пацвердзілі тое, што беларусы ў свеце, з якіх шмат хто глядзіць у бок сваёй Радзімы, чуйна прыслухоўваюцца да таго, якая мова тут гучыць. Што будзе звязваць іх разам, ці будуць яны памятаць свае карані?

Развітваючыся і згадваючы, што праз колькі дзён павязуць прах сваёй сястры ў Амерыку, Стась уздыхнуў: "Гэта вайна нарабіла бяды ўсім. І народы, і сем'і падзяліла".

А мне падумалася: не толькі апошняя вайна, якая скончылася 60 гадоў таму, падзяліла беларусаў, але і чарнобыльская бяда, і развал Савецкага Саюза, і эканамічныя цяжкасці пасля гэтага развалу. Калі палічыць па ўсіх краінах — каля трох мільёнаў беларусаў жыве ў свеце. І калі Радзіма застанецца ў сэрцы, як у Тосі і Стася Дашкевічаў, будуць памятаць пра яе. Іх бацькі захоўвалі ў сваёй сям'і родную мову, і гэта дазволіла ім заставацца да апошніх сваіх дзён беларусамі. І яшчэ, пэўна, ёсць розніца — чалавек па сваёй волі пакідае Радзіму або пад прымусам. У гэтым Стась мае рацыю.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.
НА ЗДЫМКАХ: Стась ДАШКЕВІЧ і Тося МЕДВЯДОК у цэнтры Мінска каля рэдакцыі газеты "Голас Радзімы"; Стась ДАШКЕВІЧ і памочнік Антон ВАРАБ'ЕЎ з бацькаўшчыны пасля рамонтнага стэпаў у царкве Святой Ефрасінні Полацкай у Саўт-Рыверы (ЗША, 2000г.).
Фота Міколы КОТАВА.

сваю вуліцу — адразу ўспомніў. Мама гадзінамі расказвала нам пра Сапейкаў. А бацька, што ні пачне гаварыць, то на Беларусі, кажа, усё лепшае. Мы смяяліся, пытаючыся: "Там і вароны, пэўна, большыя?" Бацька памёр у 90 гадоў, маці было 98, як не стала. Я ў 62 гады пайшоў на пенсію, каб яе даглядаць разам з Тосяй. Па старасці яна ўжо страціла памяць, а аддаць яе ў спецыяльную ўстанову было немагчыма, бо не ведала да канца жыцця англійскай мовы. Яе ж ніхто не разумее там па-беларуску. Так мы чатыры гады з Тосяй па чарзе няньчылі маму. Бацькі так і не змаглі прыехаць на Радзіму. А нам Бог даў такую сустрэчу з родным куточкам, са сваякамі (гэта ўжо чацвёртае пакаленне ад мамы). А нашай хаты няма, на тым месцы толькі пастаялі... Малым быў, як пакінуў Беларусь, а сюды цягне, бо яна ў сэрцы.

— Калі ехалі, я ўспамінала, як

лозе ляжала салом, на якой усе спалі. Не было пасцелі, нічога не было. Так жылі, пакуль не скончылася вайна. І потым яшчэ да 1951 года — у лагерах. Немцы хацелі нас здаць ці памяняць на сваіх палонных, а калі вайна скончылася, былі пабудаваны лагеры.

— Мы спачатку трапілі ў польскі лагер і жылі з палякамі, там пайшлі ў школу, вучыліся па-польску, затым бацька знайшоў беларускі лагер (гэта было ў Ватэльштэце, у англійскай зоне), і мы сталі хадзіць у беларускую школу, навучыліся чытаць і пісаць па-беларуску. Калі прыехалі ў Амерыку, мне было 13 гадоў, а я па-англійску ні слова не ведаў: дома гаварылі толькі па-беларуску.

— Мне тады было 18 гадоў, Казя была малодшая за мяне на адзін год, і мы адразу атрымалі работу за 50 цэнтаў у гадзіну:

Україна, Ужгород

Шаноўныя нашы землякі!
Віншуем вас з 60-й гадавінай Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне.
Жадаем усім здароўя, мірнага неба і далейшага росквіту нашай любай Радзіме — Беларусі.
Дзякуючы газеце "Голас Радзімы", якую мы атрымліваем у Закарпаці, даведваемся аб навінах у жыцці нашай Радзімы і ганарымся працаздольнасцю і вялікімі поспехамі сваіх землякоў.
Віншуем рэдакцыю газеты "Голас Радзімы" з 50-годдзем, жадаем найлепшых поспехаў у вашай працы.

Ад імя беларусаў Закарпацця
Анатоль ДАНЕЦ,
старшыня культурнага таварыства "Сябры".

Кыргызстан

Побач — чалавек вялікай душы

Паважанае рэдакцыя газеты "Голас Радзімы"! Звяртаюся да вас з вялікай просьбай надрукаваць мой ліст у вашай газеце. Хачу сказаць дзякуй старшыні беларускага культурнага цэнтру "Крыніца" ў Кыргызстане Ніне Міронавай за яе маральную падтрымку нас, пажылых і малазабяспечаных беларусаў. Да яе мы — ветэраны і тыя, чыё дзяцінства загублена ў нямецкіх лагерах, у любы час можам звярнуцца за дапамогай і падтрымкай. Гэта чалавек вялікай душы. Тysячу разоў дзякую, дарагая Ніна Афанасьеўна, за ўсё.

Ніна ПАКУРА.

Україна, Ізяслаў

Не пакінем мовы беларускай!

Наш гурт беларускай культуры, які носіць імя славутага Багдановічавай "Зоркі Венеры", не мог не адзначыць і 165-я ўгодкі народзінаў выдатнага сына беларускага народа Францішка Багушэвіча, які ў свой час, пасля паўстання 1863-64 гадоў, з-за пагрозы рэпрэсій пераехаў жыць ва Украіну.
Ён скончыў Нежынскі юрыдычны ліцэй, працаваў памочнікам справавода і судовым следчым у розных гарадах Украіны. У 1874-84 гадах жыў у Канатопе (Сумская вобласць зараз), дзе ажаніўся са сваёй зямлячкай Габрыэлай Шклёнік, якая нарадзіла дачку Канстанцыю (1875) і сына Тамаша (1881).

Спадар Францішак Бенядзікт вельмі рупліва і з любоўю ставіўся да сваёй роднай беларускай мовы, а падчас знаходжання ва Украіне авалодаў і ўкраінскай. Апроч гэтых моў, ён вольна валодаў польскай (мова яго веравызнання каталіцкага) і рускай, якая была дзяржаўнай мовай Расійскай імперыі.

На літаратурную імпрэзу мы запрасілі вядомага на Украіне паэта, які жыве ў нашым горадзе, Васіля Краўчука — ён шануе беларускую мову, чытае тыднёвік "Голас Радзімы" ў чытальнай зале гарадской бібліятэкі, знаёміцца з беларускай паэзіяй як у арыгінале, так і ў перакладах на ўкраінскай мове. Ён вельмі станоўча ацэньвае беларускую літаратуру, лічыць яе адной з лепшых літаратур "славянскага свету", ведае на памяць вершы і байкі Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча, Кандрата Крапівы і Францішка Багушэвіча! Калі пачалася імпрэза, спадар Васіль спачатку ўважліва слухаў расповяд пра славутага беларускага песняра, а потым напросіў слова. Якія ж былі нашы здзіўленне і радасць, калі Васіль Іванавіч пачаў чытаць вось гэтыя радкі:

Эх, скручу я дудку!
Такое зайграю,
Што ўсім будзе чутна
Ад краю да краю!
Далей чыталі хорам разам з ім радкі славутага "Маёй дудкі", і калі шчыра, мяне душылі слёзы, што вось тут, у Заходняй Украіне, гучыць беларуская мова, пра якую так клапаціўся Францішак Багушэвіч. Памятаеце яго

наказ нам? Цытую: "Шмат было такіх народаў, што страцілі найперш мову сваю, так як той чалавек перад кананнем... Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмерлі!"

Мне думаецца, што не памрэ беларуская мова, калі ў далёкім і блізікім за межы ёсць яе носьбіты, якія памятаюць свае карані, памятаюць і ўшаноўваюць славутых сыноў і дачок Беларусі, у тым ліку паэтаў і пісьменнікаў. Пасля "Маёй дудкі" гучалі ў арыгінале "Калыханка", "Песня", "Гора", а таксама ў перакладах на ўкраінскую мову "Вовк та овечка" (пераклад Д. Білауса), "Пісня" (пераклад Рамана Лубкоўскага), "Свідко" (пераклад Астапа Вішні)...

...Украіна памятае славутага сына беларускага народа. У горадзе Нежыне (Чарнігаўскай вобласці) на будынку, дзе вучыўся Францішак Багушэвіч, устаноўлена мемарыяльная дошка, а ў Канатопе яго імя названа адна з вуліц!

І мы на Украіне не пакінем мовы беларускай!
НА ЗДЫМКУ: сябры гурта беларускай культуры "Зорка Венера" (злева направа): Ганна ЯКУБЕЦ, Таццяна МІКАЛАЙЧЫК, Віталь ПАЛАВЕНКА, Вольга КОМЛЕВА, Наталля ЯКАЎЧЫК, Марына ТКАЧЫК, Дар'я САХНЮК і Аксана СКАМАРОЎСКАЯ знаёміцца з чарговым нумарам "Голасу Радзімы" (на ўсіх занятках гурта па мове мы выкарыстоўваем публікацыі газеты).
Пятрусь КАПЧЫК, кіраўнік гурта беларускай культуры "Зорка Венера".
Фота аўтара.

Шматгалоссе

Фота Мікіла РЫБАКОВА

Водар "Ленушкі" ў суквецці талентаў

VI Усебеларускі фестываль нацыянальных культур, прысвечаны 60-годдзю Вялікай Перамогі, пачаўся ў Мінску 21 мая

У Беларускай дзяржаўнай філармоніі адбылося ўрачыстае адкрыццё фестывалю, які праводзіцца пры садзейнічання Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Рэспубліканскага цэнтру нацыянальных культур, Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Саўеце Міністраў Рэспублікі Беларусь, Прадстаўніцтва Упраўлення Вярхоўнага Камісара ААН па справах бежанцаў у Рэспубліцы Беларусь і іншых арганізацый і ведамстваў.
Гэтая Перамога была здабыта шматнацыянальным вайсковым і грамадзянскім брацтвам. І ў нашы дні прадстаўнікі розных нацыянальнасцей жывуць у Беларусі, захоўваючы ўзаемапавагу і дружбу паміж сабой, развіваючы ўсё лепшае са сваіх нацыянальных культур, ствараюць агульнае духоўнае багацце краіны разам з беларусамі. Фестывалі нацыянальных культур з'яўляюцца мастацкімі сімваламі аднавання нацыі і народнасцей у краіне, якая геаграфічна знаходзіцца на скрыжаваннях Еўропы.
Шосты па ліку фестываль пачаўся выставай народнай творчасці майстроў, якія прадстаўлялі культуру армян, літоўцаў, латышоў, рускіх, татар, узбекаў, украінцаў, чувашоў, яўрэяў.
Яркай, запамінальнай падзеяй

стаў вялікі канцэрт, у якім узялі ўдзел Нацыянальны акадэмічны хор Рэспублікі Беларусь імя Цітовіча, казачкая вакальная група "Акцэнт" з Нясвіжа і ансамбль "Беларуская казачкая гармонь", які выканаў песню "Казакі ў Берліне". Гледачоў парадавалі шматлікія ансамблі і асобныя выканаўцы яркім суквеццем талентаў і разнастайнымі жанрамі нацыянальных мастацтваў.

Цікавым было выступленне нашых суайчыннікаў з Расіі - фальклорны ансамбль "Ленушка" Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Чэрскага выканаў народную песню беларускіх перасяленцаў з Магілёўшчыны "Бяроза караністая". Аматы беларускай традыцыйнай культуры выступалі ў прыгожых строях, якія вышылі і пашылі сваімі рукамі. Рэпертуар ансамбля складаюць песні і танцы, запісаныя самімі ўдзельнікамі ад беларусаў, што кампактна пражываюць у Прыбайкаліі.

Заклучныя мерапрыемствы VI Усебеларускага фестывалю нацыянальных культур адбудуцца ў першай дэкадзе чэрвеня 2006 года ў Гродне.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.
НА ЗДЫМКУ: "Ленушка" на сустрэчы з мінскім ансамблем "Вербіца".

Расія

Сетка "беларускіх" магазінаў — у Хабараўскім краі

У пасёлку Пераяслаўка, што ў таёжным раёне імя Лазо, цэнтры кампактнага пражывання этнічных беларусаў, адкрываецца магазін па продажы беларускіх тавараў "Нёман".

Стэлажы з абуткам, вітрыны з паспелай і ніжняй бялізнай, хрусталём і касметыкай, вопратка, кожны экзэмпляр якой акуратна ўпакованы ў цэлафан, — размясціліся ў прасторнай зале. Усе тавары з Беларусі, якая здаўна славіцца якасцю сваёй прадукцыі.

Магазін адкрыты згодна міжрадавай дамоўленасці паміж Рэспублікай Беларусь і Хабараўскім краем аб супрацоўніцтве ў сферы гандлю.

У чэрвені 2004 года прадпрыемальнік Уладзімір Дубынін наведаў у складзе дэлегацыі дзельных колаў Хабараўскага краю Беларусь. У час візіту было арганізавана шмат экскурсій на прадпрыемствы Мінска, Гродна, Брэста, якія вырабляюць тавары народнага ўжытку. У час сустрэч і перамоў з прадстаўнікамі беларускіх дзельных колаў дасягнута дамоўленасць аб узаемавыгадным супрацоўніцтве. Так, быў падпісаны дагавор на пастаўку адзення з ТАА "Ванда" (Гродна), з ААТ "Гродзенская абутковая фабрыка", іншымі прадпрыемствамі.
Менавіта ў час знаходжання на Беларусі і зарадзілася ў У. Дубыніна ідэя стварыць у раёне сетку магазінаў беларускіх тавараў.

Расія, Комі

"Настасію Слуцкую" зразумелі і на беларускай мове

Ад імя беларусаў, якія жываюць у Рэспубліцы Комі, віншую супрацоўнікаў "Голасу Радзімы" з 50-гадовым юбілеем выдання. Газета даносіць да нас інфармацыю аб жыцці ў Беларусі і дзейнасці беларускіх аб'яднанняў у розных краінах. Для нас вельмі важна мець уяўленне аб тым, як вядуць беларускую справу нашы суайчыннікі ў розных краінах.

Ваша газета ў нас вельмі папулярная, заўсёды з нецярпеннем чакаем кожны наступны нумар. Троха адзначыць, што ўрэшце знайдзены самы аптымальны варыянт перыядычнасці газеты — два разы ў месяц.

У нас праходзіў месячнік беларускага кіно, у праграме якога быў паказ кінафільма "Настасія Слуцкая" на беларускай мове.

Вось як рэцэнзуюцца гэты фільм у артыкуле "Паўночны кінабаль Беларусі" ў Сыктывкарскай газеце "Панарама сталіцы" ад красавіка 2005 года.

"Паказ фільма "Настасія Слуцкая" па праву можна назваць прэм'ерным. Па-першае, гэта найважнейшая справа новага фільма. Па-другое, Сыктывкар — першы з гарадоў рэспублікі, у якім дэманструецца беларуская карціна. І па-трэцяе, як адзначыў на прэс-канферэнцыі з нагоды адкрыцця дзён беларускага кіно дырэктар Комікіновідзапракату А. Чырвочкін, гэты першы фільм замежнай вытворчасці, які дэманструецца без перакладу — у даным выпадку на беларускай мове...

Паказ карціны запланаваны ў гарадах Пячора, Усінск, Ухта, Варкута, Емва, Мікунь, а таксама ў пасёлку Жэшарт і Айкіна. Такі маршрут вызначаны па двух прычынах. Па-першае, у гэтых гарадах і населеных пунктах пражываюць шматлікія дыяспара беларусаў, па-другое, на жаль, у многіх населеных пунктах нашай рэспублікі, у якіх таксама хацелі б паказаць фільм, няма ні кінатэатра, ні кінастай кінаўстаноўкі..."

Усяго вам самага лепшага.
Аркадзь КРУПЕНЬКА, старшыня НКА "Беларусь" Рэспубліцы Комі

Чытайце "Голас Радзімы" на сайце www.Belarus21.by/gazeta

Песня для ўсіх

Некалі "Талас Радзімы" пісаў пра "крымскага салюўку" з Беларусі Віталія Бартохава. Мне пацікавіла пазнаёміцца з гэтым цікавым чалавекам некалькі год таму падчас вандроўкі ў Крым, арганізаванай магілёўскім клубам вандроўнікаў "Чароўны ўспаміны". Заслухаліся песням і ў выкананні Віталія. Адна з іх прывябіла асабліва. Выявілася, што напісалі яе крымскія беларусы Рыгор Квач (музыка) і Міхась Казакоў (тэкст). Тэкст быў рускамоўны, а я паспрабаваў зрабіць яго беларускамоўны варыянт. Вось што атрымалася.

Міхась БУЛАВАЦКІ.

г. Магілёў. E-mail: bulavacki@mail.ru

БЕЛАРУСЬ

Музыка Рыгора КВАЧА

Беларускі тэкст Міхася БУЛАВАЦКАГА (паходле Міхася КАЗАКОВА)

Песняй над ціхай ракою
Зноў ты мяне сустракай.
Сэрца табой супакою,
Родны бярозавы край!

Ты, Беларусь, светлы мой сум,
Радасць мая невыказная!..
Дзіва-зямля... Усплёск ручая...
Вечная песня мая.

Ты, Беларусь, светлы мой сум,
Радасць мая невыказная!..
Мара-зямля... Спеў салаўя...
Вечная песня мая.

Шчодро палічыць зязюля
Леты твае і мае.
Край, дзе паяла матуля,
Веру і сілы дае.

У песнях, з маленства любімых,
Маці голас гучыць.
І над прастораі радзімы
Памяць, як птушка, імчыць.

Ты, Беларусь, светлы мой сум,
Шчасце маё недасяжнае!..
Мроя-зямля... Спеў салаўя...
Вечная песня мая.

УМІРЭННО, ПЕРУЧЬ, НЕ ЗАДІГНАЯ

Пес- няй над ці- хай ра- ко- ю

Зноў ты мя- не су- стра- кай Сэр- ца та- бой су- па-

ко- ю, Род- ны бя- ро- за- вы край!

**Прызнанне
"Роднае слова"
ў Польшчы.
Лепшай названа
Юліяна Дораш**

У Нараўцы адбыўся фінал дэкламатарскага конкурсу "Роднае слова", у якім прыймаў удзел больш за 100 прадстаўнікоў школ Беластоцчыны з вывучэннем беларускай мовы.

На мерапрыемстве прысутнічалі прадстаўнікі аддзела адукацыі, рэгіянальных сродкаў масавай інфармацыі, вядомы беларускі пісьменнік В. Швед, бацькі. Консул генконсульства зачытаў віншавальны ліст да арганізатараў і вучняў школ ад Пасольства Беларусі, у якім была выказана падзяка арганізатарам і ўдзельнікам конкурсу за сістэматычную працу дзеля захавання і развіцця беларускай мовы і культуры ў Польшчы, а таксама ўручыў каштоўны падарунак ад імя пасольства пераможцы Юліяне Дораш з гімназіі №3 горада Бельска-Падляскага.

Іван БАРЫСАЎ.

Уражанні

Як злучыліся беларуская "Полька" і малдаўская "Сырба"!

Надаўна ў Мінску, а дакладней у Беларускай дзяржаўнай універсітэце, гасцівалі нашы сябры — народны хор сяла Лозава з Малдовы. Праз два гады гэты слаўны калектыў адзначыць сваё 100-годдзе. Кіруе хорам заслужаны дзеяч мастацтваў Малдовы Грыгорый Паскару.

Пачалося наша сяброўства ўвосень 2004 года, калі народны хор выкладчыкаў і студэнтаў БДУ "Родніца" быў запрошаны на нацыянальнае "Свята віна", якое вось ужо тры гады праводзіцца ў Малдове (нешта накітавалі нашых "Дажынак"). Тады і адбылася сустрэча з калектывам народнай песні з Лозава, у якім спяваюць сяляне, мясцовая інтэлігенцыя — настаўнікі, медработнікі, служачыя, работнікі культуры. Нам цікава было сустрэцца з сённяшняй Малдовай, даведацца, як жывецца малдаванам, пра што марыцца. Мы хутка забыліся пра стому і зморанасць ад доўгага падарожжа на аўтобусе: перапаўнялі ўражанні і эмоцыі, якія атрымалі ў час нашых канцэртаў, сяброўскіх сустрэч, імпрэз і экскурсій.

Адно з моцных уражанняў на малдаўскай зямлі — сустрэча з беларусамі, лёс якіх ужо доўгія гады звязаны з Малдовай. Яшчэ ў час выступлення на адкрытай пляцоўцы "Малдэкспа" ў Кішыніёве мы ўбачылі купку людзей, якія асабліва імпрэтна падтрымлівалі нас, пляскалі ў далоні і нават падпявалі знаёмыя мелодыі. А пасля канцэрта яны акружылі нас, са слязамі на вачах дзякавалі за песні і закідвалі пытанні.

З некаторымі мы пазнаёміліся. Гэта сям'я Сінякоў, сярод іх:

Васіль Сіняк, які жыве ў Малдове з 1954 года, зараз пенсіянер, а ў мінулым — будаўнік (многія дамы ў Кішыніёве пабудаваны пры яго непасрэдным удзеле), яго брат — Уладзімір Сіняк, кандыдат матэматычных навук, працуе ў Акадэміі навук Малдовы. Даўно звязалі свой лёс з Малдовай Валянціна Сельская, эканаміст, і Яўгенія Маткоўская, былая настаўніца, якая добра валодае малдаўскай мовай і доўгі час працавала ў райвыканкаме. Яна казала, што ніколі не парывала сувязі з Радзімай, у яе доме заўсёды гучала беларускае слова, беларускія народныя песні.

Трэба сказаць, што нашы народныя песні знайшлі водгук не толькі ў сэрцах тутэйшых беларусаў. Нам прыемна было бачыць, як у час выступленняў на адкрытых пляцоўках у Кішыніёве і ў Стрэшане (раённы цэнтр, што каля 25 кіламетраў ад сталіцы) слухачы, не стрымліваючы сваіх эмоцый, пачыналі танчыць, пачуўшы "Ехаў Ясь на кані", "Вяне рута", "Кавалёк" і іншыя беларускія народныя песні. А ў нашай памяці засталася "Сырба", якую мы танцавалі, утварыўшы вялізнае кола на цэнтральнай плошчы ў Стрэшане, і незабыўная "Бэлцэ-луца" (танец з пацалункамі).

Акрамя канцэртаў, нашы малдаўскія сябры паклапаціліся і пра цікавую культурную праграму. З Лозава сталася для нас вельмі запамінальным. Тут, у Лозаве, амаль усе — і сяляне, і мясцовая інтэлігенцыя — займаюцца вырошчваннем вінаграда, трымаюць уласную гаспадарку. Нягледзячы на безліч "цяжкасцей росту" ў сучаснай Малдове, якія часам проста кідаліся ў вочы (закансервавана будоўля мясцовага Дома культуры — няма грошай, каб яе закончыць; неасфальтаваны дарогі сяла, пасля дажджу па якіх перамяшчэнне становіцца прабле-

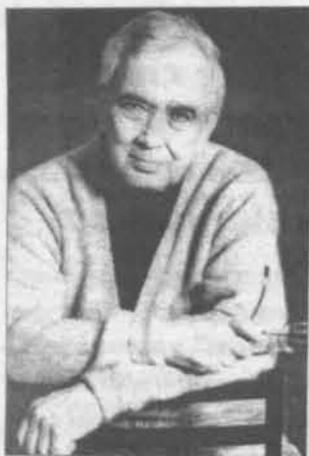
матычным, што мы зведалі самі), мясцовыя жыхары поўныя аптымізму. Яны старанна працуюць і, па іх словах, не губляюць надзею на тое, што ім, нарэшце, выплацяць грошы за здадзены яшчэ ў мінулым годзе вінаград...

Хутка праляцеў час, і вось ужо мы сустракаем малдаўскіх сяброў у нашай сталіцы. Яна выклікала ў іх пчырае захапленне. Сапраўдную асалоду атрымалі мы, слухачы выступленне хору малдаван. Адна песня змяняла другую, то заварожваючы сваёй пяшчотай, то абуджаючы бадзёрасць духу, то раптам наводзячы на ўспаміны, кранаючы самыя тонкія струны душы.

З народнымі малдаўскімі песнямі мелі мажлівасць пазнаёміцца і жыхары вёскі Мьялешкі, што на Случчыне, дзе вось ужо каля 20 гадоў кіруе гаспадаркаю вялікі працаўнік, пчыры і адкрыты чалавек Анатоль Дуля. Думаецца, яшчэ доўга будуць помніцца ў Мьялешках пудоўныя малдаўскія напевы і мелодыі, а нашым гасцям — гасціннасць і добразычлівасць беларусаў.

А потым было развітанне, і не адзін раз за вечар гучалі малдаўскія і беларускія песні, малдаўскае "нарк" і беларускае "на здароўе". Але мы верым, што сяброўства двух самадзейных калектываў — беларускага народнага хору "Родніца" і малдаўскага народнага хору сяла Лозава — уліецца ў агульнае рэчыва беларуска-малдаўскага сяброўства. А гэта значыць, што яшчэ не адзін раз будуць гучаць беларуская "Полька" і малдаўская "Сырба".

Людміла ХРЫШЧАНОВІЧ, дацэнт філалагічнага факультэта Белдзяржуніверсітэта.

Цімох (Цімафей) Лякумовіч некалькі разоў пачынаў сваё жыццё нібы нанова. Спачатку бежанства (разам з маці ў Казахстане). Потым — школа ў Мазыры, інстытут у Смаленску, настаўнічанне на Бабруйшчыне і ў Бабруйску, першыя літаратуразнаўчыя публікацыі. І тут, для многіх нечакана, — пераезд у Брэст, заадаванне кафедры рускай і замежнай літаратур у педуніверсітэце, абарона доктарскай, выхад сапідных манаграфій пра нашчадкаў Пушкіна ў Беларусі, Гоголя, Дзяржавіна, Лермантава, пераклад... А ў 1998 годзе — новы пералом у біяграфіі, пераезд па сямейных аб-

ставінах у ЗША. Але вядомы літаратар і там не разгубіўся, знайшоў сваю нішу ў творчым жыцці. Ён публікуе артыкулы пра беларускую літаратуру ў рускім і беларускім друку ЗША, робіць старонкі "Беларускія зарніцы" ў газеце "Землякі", перакладае вершы і аповяданні.

І раптам, магчыма пад уплывам перакладчыцкай дзейнасці, тугі па Радзіме, у традыцыйнага літаратуразнаўца прабудзілася імкненне да мастацкага слова, прозы, пра што сведчыць тэкст, прысланы ім на конкурс газеты "Голас Радзімы".

Цімох ЛЯКУМОВІЧ (Чыкага, ЗША).

Адуванчыкі нагадалі

Гэта была мая першая вясна па-за межамі роднага краю. Цяпер нас раздзялялі тысячы кіламетраў — горы, моры, акіяны. Я кроць ужо па іншым паўшар'і зямлі. Перада мной паўставалі праспекты і бульвары сусветна вядомага горада, які раскінуўся на беразе маляўнічага возера Мічыган. Яно было настолькі вялікім, што ўспрымалася як сапраўднае мора. Вуліцы Чыкага ўражалі сваёй шматкіламетровай працягласцю, надзвычайнай прамізнасцю. Яны здзіўлялі самабытнымі будынкамі са шкла, бетону, з цэглы і камяню. Высока ў неба ўрэзваліся небаскробы, адзін з якіх меў 110 паверхаў і ўзнімаўся на вышыню амаль на 450 метраў. Гудзела сталёнымі вагонамі надземная электрычка, а асфальтавыя дарогі перапоўнены легкавымі машынамі розных марак. Плынь іх здавалася бясконцай. Перад вачыма паўставала велічная панарама вялікага горада, адчуваўся ягоны напружаны працоўны рытм.

У той жа час Чыкага прывабліваў і вітаў сваёй зелянінай. Шматлікія паркі, скверыкі, клумбы. Дрэвы, кусты і кветкі. Мора кветак. Яны то цягнуліся шырокімі разнаколернымі дывановымі стужкамі пасярод вуліц, то ўпрыгожвалі па баках тратуары, то красаваліся на маленькіх лашках зямлі каля будынкаў, то над карэннямі дрэў. Яны пешылі вока, узнімалі настрой і радавалі сваёй прыгажосцю, сваім існаваннем у цэнтры буйнага прамысловага горада краіны.

Мяне ж асабліва прыцягвалі кветкі на кустах рададэндрану. Яны вабілі каларытным цёмна-ліловым ці ярка-фіялетавым колерам. Такія пяшчотныя, такія дзівосныя, што немагчыма было адвесці ад іх позірк.

Але ж больш за ўсё мяне захапілі магноліі. Іх цвіценне я бачыў першы раз ў жыцці. Гэта было апаламляльнае відовішча. Буйныя бела-ружовыя кветкі ўсыпалі верхавіну дрэва. Яны стваралі над ствалам дзіўную карону цнатлівай прывабнасці. Дрэвы на фоне чыстага блакітнага неба здаваліся казачнымі. Немагчыма было нацешыцца з іх характава. А які чароўны пах магноліевыя кветкі распаўсюджвалі вакол сябе! Яны настолькі духмяна патыхалі, што міжволі ноздры імкнуліся захапіць як можна болей таго саладкага водару. Сэрца напаялася светам і ўтэхай, хацелася паглядзіць магноліевыя пялёсткі з такой жа пяшчотай, як калісьці ў далёкай ужо маладосці з заміраннем сэрца пагляджаў руці любай дзяўчыны.

Насычаны новымі прыемнымі ўражаннямі я выйшаў на бераг Мічыгана. Возера ціха плёскалася хвалямі аб бераг, быццам гаманіла аб нечым вечным і недасягальным. Ды і канца і краю яго не бы-

ло відаць. Дзесьці далёка-далёка на гарызонце яно злівалася з небам.

Я доўга блукаў па беразе славуага возера. Трэба аддаць належнае амерыканцам: яны тале-навіта ствараюць прыродныя ландшафты, прывабліва для вока планууюць размяшчэнне і спалучэнне дрэў, кустоў, кветак, лужкоў.

І раптам я выйшаў на зялёную паліну, якая ўся стракацела адуванчыкамі.

Я спыніўся бы ўкопаны. Іх жоўтыя агеньчыкі ліхтарыкамі святліліся ў густой цёмна-зялёнай траве. І святлілі яны прама ў душу. Неяк імгненна я забыўся пра тое, дзе я. У вачах паплылі кадры з майго жыцця, быццам жывыя паўставалі малюнкi мінулага...

У першую чаргу ўбачыўся пасляваенны Мазыр. Наш вялікі барак, у якім мы мелі пакойчык на чатырох чалавек, стаяў на ўскрайку горада каля закінутай часткі яўрэйскіх могілак над самым ровам. Менавіта ў гэтых мясцінах прайшло маё басаногое і галоднае дзяцінства. Вясна заўсёды чакалася з неяршліваасцю, бо з ёй становілася лягчэй вытрымліваць жыццёвыя нягоды, якія так дапякалі ў першыя пасляваенныя гады. І жаданымі прадвеснікамі доўгачаканых вясновых дзён былі адуванчыкі. Пасля іх з'яўлення наступала ўжо сапраўдная вясна. Адуванчыкі дружна высыпалі па схілах рова, на запусчанай частцы могілак — у тых мясцінах, у якіх мы вабілі свой вольны час. Мы не толькі любаваліся гэтымі кветкамі, але і плялі з іх вяночкі і адорвалі імі сваіх сябровак. А яны таксама любілі плесці вяночкі, і часта ўпрыгожвалі імі нашы пастрыжаныя дагала галовы. Атрымаць ад дзяўчыны вяночак для нас, хлопчыкаў, было вялікім гонарам.

А калі трошкі падраслі, дык часта з сябрамі рабілі паходы на другі бераг Прыпяці. За яе сонечна-пяшчанымі берагамі пачыналіся шырокія лугі. Мы падалі ў траву ў абдымкі адуванчыкаў, ляжалі сярод іх і глядзелі ў бяздоннае неба пад ласкавы гоман прыпяцкіх хваль і пяшчотны шэпт траў і марылі аб будучым. А мне, нядаўняму пацыенту "палаты мінеральнага", якому пасля выбуху процітанкавай гранаты і атрымання дзевяці ран цудам накіравана было застацца ў жывых, родная зямля дапамагала загойваць іх і набываць новыя сілы.

І тут жа, быццам я глядзеў кінастужку, кадры перанеслі мяне на Бабруйшчыну, дзе давалася значны час настаўнічаць. Там жа рабілі свае першыя крокі мае старэйшыя сыны. З пачаткам вясны мы адпраўляліся з імі на экскурсіі на прыроду ў наваколлі Плёсаў і Цялушы, у школы якіх я пачынаў свой працоўны шлях, ці выязджалі пад Цітаўку, Сычкава

альбо Мірадзіна, калі я перавёўся на працу ў Бабруйск. І пчымліва, і радасна было глядзець на тое, як мае хлопчыкі цягнуцца дзіцячымі ручкамі да жоўтых кветак, тыркаюцца ў іх носікамі, каб панюхаць. А калі кветкі ўжо выпявалі і іх галоўкі ператвараліся ў белавата-шэрыя шарыкі з мноствам лёгкакрыхлых сям'янак з чубікамі, дзымлі на іх і гучна смяяліся, калі тыя разляталіся ў дзівосным кружэнні. Хлопчыкі саборнічалі паміж сабой: хто зможа здэмухаць (па гэтай прычыне, відаць, адуванчыкі і называюцца яшчэ дэмухаўцамі) з галоўкі кветак большую колькасць крылатых "парашуцікаў" і ў каго гэтыя парашуцікі паляцяць на большую адлегласць. У вухах загучаў звонкі дзіцячы смех і ўбачыліся іх захопленыя тварыкі.

А потым перад вачыма паўстаў Брэст. Маршрут мой на працу ва ўніверсітэт праходзіў па вуліцы Карбышава, на якой я жыў, па частцы бульвара Гоголя, а потым па вуліцы Куйбышава, якая ўпіралася ў будынак вышэйшай навучальнай установы. Менавіта з бульвара Гоголя для мяне ў Брэсце заўсёды пачыналася вясна. Я ведаў, калі там з'явіліся адуванчыкі, то ў хуткім часе яна абавязкова ўжо ўвойдзе ў поўную сілу, значыць, надышоў яе сапраўдны час. І часта, калі ішоў на працу ці вяртаўся з яе, асабліва пасля нудных доўгачасовых пасаджэнняў, выбіраў некалькі хвілін, каб пастаяць ці нават пасядзець на лаўцы, каб удыхнуць водар вясны, прычасціцца вясной.

Сярод светлых успамінаў раптам разануў і горкі. У памяці ўсплыў адзін з апошніх красавіцкіх дзён 1986 года. Ужо з маім трэцім, малодшым, сынам мы прагульваліся па таму ж бульвару Гоголя. Потым я прысеў з часопісам на лаўку, а ён забаўляўся вакол яе на траўцы з адуванчыкамі. Неўзабаве з лаўкай параўнялася адна з маіх калег, муж якой меў высокае воінскае званне.

— Што вы робіце? — раптам сярдзіта яна накінулася на нас. — Нельга дакранацца да кветак і тым больш збіраць іх. І чаму вы без галаўных убораў?

Я са здзіўленнем глядзеў на сваю супрацоўніцу: што гэта з ёй сёння? Куды падзяваліся яе далікатнасць і памяркоўнасць?

— Вы што, жартуеце з намі? — бестурботна пацікавіўся я. — Дык сёння не першае, а 29 красавіка.

І нечакана заўважыў хусцінку на яе галаве. Гэта мяне здзівіла: ведаў, што жанчына не прызнавала галаўных убораў, нават у марозы хадзіла з ненакрытай галавой, бо, як нашэптвалі яе сяброўкі, вельмі трывожылася пра тое, каб не парушыць сваю прычоску.

Я дапытліва паглядзеў на яе. Мая калега неяк сумелася, але сур'ёзна параіла:

— Лепш вам з сынам пайсці дамоў. А калі будзе патрэба выйсці на вуліцу, то абавязкова не забудзьцеся пра галаўныя ўборы — і сабе, і асабліва вашаму хлопчыку.

Паводзіны жанчыны здаліся мне дзіўнаватымі. Такі цудоўны дзень, такое ласкавае сонейка, такая першая сапраўдная зеляніна: ярка-зялёная сакавітая трава і першыя прывабна кволяы лісцікі выкінулі дрэвы. Відаць, штосьці памуцілася ў галаве маёй суб'ядніцы?

Калі ж праз дзень яна ўбачыла, што мы разам з сынам прышлі на першамайскую дэманстрацыю, дык гнеўна накінулася на мяне:

— Я ж вам пазаўчора, здаецца, рускай мовай сказала: "Не выходзьце на вуліцу без галаўных убораў!" Вы што мяне не разумелі? На жаль, нічога не магу вам растлумачыць. Але раю, пакуль мы яшчэ недалёка адыхпілі ад вашага дома, адвядзіце сына назад і самі без капелюша не вяртайцеся. Паверце, я хачу вам добрага.

І толькі праз некалькі дзён Беларусь даведлася пра тое, пра што ўжо ведаў увесь свет: у дзверы да нас напярэдадні майскіх святаў пастукалася Чарнобыльская трагедыя...

Я доўга стаяў засмучаны на беразе Мічыгана перад чыкагскімі адуванчыкамі, якія ўскалыхнулі ў сэрцы і ў памяці столькі пачуццяў і думак, а перад вачыма ўсё мільгацелі кінастужкі з майго жыцця — з усімі ягонымі цяжкасцямі і радасцямі. І нарэшце, здалося мне, што гэта на сваіх лёгкіх сцяблінках прыляцелі на амерыканскі кантынент беларускія дэмухаўцы, родныя сёстры тых, што растуць на матчынай зямлі. Прыляцелі, каб перадаць прывітанне з маіх мінулых сцяжынак і падтрымаць у новым жыцці. Мне захацелася, як ў дзяцінстве на беразе Прыпяці, упасці ў траву і моцна прытуліцца да жоўтых вочак, якія глядзелі на мяне, як здалося, з папрокам, са спагадай і жалем.

І нечакана перад такімі немудрагелістымі і несамавітым адуванчыкамі, якія, выявілася, маюць чароўную магутнасць запальваць непагасны агеньчык любові ў чалавечым сэрцы, загасла надзвычайная краса прывабных рададэндранаў і дзівосных магнолій. Сціплыя кветкі, якія абудзілі пахі шматнакутнай Бацькаўшчыны, нагадалі аб тым, дзе трывала прараслі твае карані, дзе сапраўды прапісалася тваё сэрца, — нагадалі аб моцнай прыцягальнай сіле роднай зямлі, на якой ты нарадзіўся, якая ўздавала цябе, на якой ты пакутаваў і радаваўся, на карысць якой самааддана працаваў, нагадалі аб той сіле, якая неадольна. І якая непадуладная ні часу, ні адлегласці.

Фестываль

"Музы Нясвіжа" прагучалі ў дзесяты раз

Х Беларускі фестываль камернай музыкі "Музы Нясвіжа" нагадаў аб нашых яркіх старонках папярэдніх фестываляў. Гэтае юбілейнае свята прайшло ў старажытным горадзе 15 мая і было прысвечана яшчэ адной знамянальнай даче — 60-годдзю Беларускай Перамогі.

У канцэрце "Зоркі беларускай камернай музыкі", які прайшоў у дзень закрыцця форуму ў Нясвіжскім цэнтры культуры і адпачынку, былі прадстаўлены толькі творы старажытнай музыкі, і сачыненні сучасных беларускіх кампазітараў. Прагучалі творы патрыярхаў беларускага мастацтва — Мікалая Чурчупы, Анатоля Багатырова, Льва Абеліева, Яўгена Глебава, а таксама сучаснага аўтараў Дзмітрыя Смольскага, Валерыя Іванова, Уладзіміра Солтана, Галіны Палавай, Уладзіміра Дамарацкага, Генія Ярмачанкава. Іх віртуозна выканалі лектывы Дзяржаўнага канцэртнага аркестра — камерны пад кіраўніцтвам Валерыя Сарокі, ансамбль салістаў драўляных духавых інструментаў пад кіраўніцтвам Барыса Нічкова, ансамбль трубачоў "Інтрада", якім кіруе Мікалай Волкаў, ансамбль флейтыстаў "Сірыя" пад кіраўніцтвам Ніны Аўраменка, камерны калектыў аркестра — ансамбль кларытаў і мастацкім кіраўніком яшчэ з'яўляецца Генадзь Забара.

Старыя традыцыі адноўленага Нясвіжа

Экстрэмалы сярэднявечча

Яшчэ пяць-шэсць гадоў таму рыцарства было незвычайнай справай. Зараз жа гістарычная рэканструкцыя стала неад'емнай часткай культурнага жыцця Беларусі. Але экстрэму ў рыцарстве ад гэтага не паменшала.

Гутарку аб экстрэме ў рыцарскай справе я павяла з кіраўніком "Ордэна Паўночнага Храма", адным з першых і найбольш аўтарытэтных беларускіх ваяроў — магістрам Гадфруа дэ Манмерайлем (Дзмітрыем Несцюком). "Ордэн" — сапраўды пачынальнік гістарычнага руху рэканструкцыі на Беларусі. Многія беларускія фестывалі сярэднявечча — у тым ліку вядомы "Белы Замак" — праходзілі з падачы клуба, на базе якога нават з'явіўся і паспяхова дзейнічае тэатр сцэнічнага бою "Берсерк".

САПРАЎДНЫЯ РЫЦАРЫ

— Наколькі гэта экстрэмальна — быць рыцарам?

— Для абыяцеля, магчыма, і экстрэмальна. Таму што калі чалавек ніколі ў сваім жыцці нічога не зрабіў рукамі, ён успрымае даспехі і зброю як нешта незвычайнае. Калі чалавеку гаворыш, што кальчуга складаецца з 30-80 тысяч калец, ён адразу ўпадае ў ступар, бо не разумее, як гэта ўсё можна рукамі сплесці. Хаця, калі б паспрабаваў, верагодна, што атрымалася б. Магчыма, экстрым заключаецца не столькі ў самім вобразе жыцця, колькі ў падрыхтоўчым працэсе: на гэта спускаюцца ўсе грошы, і калі ты сярэднястатычны жыхар Беларусі, прыходзіцца адмаўляць сабе шмат у чым. А вынік, звычайна, дае сябе адчуць не адразу, а праз некалькі год, калі ты ўжо можаш сказаць, што ў цябе ёсць ядрэнны комплекс на пэўную эпоху.

— Якая неабходна падрыхтоўка, каб стаць рыцарам?

— Па-першае, патрэбны добры ва ўсіх адносінах даспех — не толькі для прыгажосці, але каб абараняў на 100 працэнтаў. Сучасны рыцарскі даспех уяжарваецца за кошт некаторых параметраў. Гэта парадокс, але мы засцерагаем сябе лепш за сярэднявечных рыцараў, даспех якіх быў слабеішы за наш. Перад імі стаяла задача хутка некуды вылучыцца, а ўжо ў баі ўсё вырашала майстэрства. Нас турбуе не толькі майстэрства, але і ўласная бяспека. А асабіста мяне, як кіраўніка клуба, яшчэ і бяспека маіх людзей. Таму я павінен дакладна ведаць, што, напрыклад, пасля "Белага Замка" не будзе разбітых галоў.

— Але ж, здаецца, на "Белым Замку-2004" усё ж былі траўмы?

— Гэта перавялічана. У асноўным усё траўмы адбываюцца па сабе саміх ўдзельнікаў, якія забываюцца пра тэхніку бяспекі. Як нельга засоўваць пальцы ў такарны станок, так нельга выходзіць на бой з адкрытым племем. Увогуле, як у любым відзе кантактнага адзінаборства, у рыцарстве ёсць уласны набор траўм, напрыклад, найбольш тыповыя для хакеістаў і футбалістаў траўмы

ног, рук, галавы. Мабыць, з сучасных відаў спорту бліжэй за ўсё да рыцарства хакей. Я нават думаю: а што, калі хакеістам замест клошак выдаць шчыты з мячамі — нядрэнны б бугурт на каньках атрымаўся.

— Яшчэ такое пытанне: ці зводзіцца рахункі з рэальнага жыцця на полі бою?

— Усё здараецца, і ўсіх не ўпілнуеш, але звычайна мы даведваемся пра такія выпадкі своечасова і, каб сапернікі не сустракаліся ў полі бою, мы ставім іх на адзін бок, дзе паняволі прыходзіцца

звар'яцельных, таму што самі не б'юцца ў поўную сілу. Яны лічаць, што гэта небяспечна. Я нават бачыў аднойчы ў Польшчы турнір на гумовых малатках, якія выконвалі ролю цяжкай зброі. У еўрапейцаў абарона таксама слабеішая за нашу. Я назіраў на "Грунвальдзе" (вядомы рыцарскі фестываль у Польшчы. — Н. С.) італьянцаў з адкрытымі шыямі, у якіх кальчугі былі адзеты на кашулі. А гэта засмучае, бо зводзіць турніры да дзіцячай гульні.

Што ні кажу, а сваю экстрэма-

яналы, якія займаюцца сваёй справай не адзін год, і з агнём працуюць, у асноўным паказваючы гарэнне чалавека. А факіры прапануюць глядачам цудоўнае, амаль язычніцкае відовішча пад гукі жывой сярэднявечнай музыкі. І самае цікавае, што гэтыя незвычайныя людзі, якія ствараюць уражанне прафесіяналаў, часцей за ўсё самавучкі і займаюцца факірскай справай не больш за 2 гады. Сярод трукаў факіраў на фэершоу — пляванне агнём і па-

вырашыў здаваць экзамен па сцэнічнаму руху з агнём. Атрымаў 6 па 10-бальнай сістэме, бо адгэвалі не задумку і тэхніку, а акцёрскае майстэрства. Увогуле, вучыўся працаваць з агнём самастойна. Тое-сёе паказалі, нешта сам прыдумаў.

Калі я запыталася пра творчыя планы, Міша адказаў: "Гэта толькі ўзгорак, а я хачу пакарыць Эверэст. Задумаю шмат: жангліраваць факеламі, падключыць акрабатыку, скакаць праз пойі, як праз скакалкі, хадзіць на хадулях і адначасова рабіць нешта з агнём, выкарыстоўваць у фэершоу феерверкі і лазеры".

Паша Абакумаў (Мінск) вучыцца на рэжысёра і іграе ў гурце "Джамбі-бум". Менавіта праз музыкантаў у Польшчы ён і пазнаёміўся з факірамі: "Яны запрасілі нас у вулічны тэатр, дзе трэніраваліся. Ён знаходзіўся ў нейкім сапраўды магічным месцы, у нізіне, вакол — сосны. З паваленых дрэваў зроблены сядзенні і пляцоўка. Я патрымаў пойі, паспрабаваў круціць. Мяне асабліва ніхто не вучыў. А ў Мінску пачаў працаваць разам з Мішам. Мяне больш цікавіць рухі — мяккія і пластычныя, кру-

змагацца плячо ў плячо, з-за чаго, часам, канфлікт зводзіцца на нішто.

І апошняе: наколькі завострана "сучасная" рыцарская зброя?

— Ёсць пэўныя стандартызаваныя патрабаванні. Я б не называў нашу зброю халоднай у поўным сэнсе слова. Справа ў тым, што меч затуплены, рэжучая кромка — не ніжэй за 2 мм. Вастрыё таксама затуплена, колочыя удары мы не наносім, хаця ў Расіі ёсць вельмі экстрэмальныя клубы, напрыклад, у Санкт-Пецярбургу, для якіх колочыя удары — звычайная справа. Таму, калі мы едзем да іх на фестывалі, то рыхтуем нашы даспехі, каб яны вытрымалі. Мы імкнемся захоўваць ўсе меры бяспекі, але, нягледзячы на гэта, асабліва на Захадзе, існуе меркаванне, што ў краінах былога Саюза б'юць адзін аднаго па галовах без усякіх правілаў. Еўрапейцы глядзяць на нас, як на

льнасць нашы беларускія рыцары даказалі не на адным замежным фестывалі: на свае ўласныя вочы бачыла, як падчас рэканструкцыі Грунвальдскай бітвы нашы ваяры вельмі вылучаліся на фоне тых жа палякаў сваім жаданнем сапраўды біцца, а не проста акуратна памахаць мячамі ў паветры перад глядачамі.

ЯК СТАЦЬ ФАКІРАМ?

А летась на рыцарскіх фестывалях з'явіліся яшчэ адны незвычайныя і вельмі цікавыя людзі — факіры. Спытаецца, хто гэта? Я б сказала, што факіры — гэта ўладары агню, а калі прасцей — людзі, якія працуюць з агнём і ўчыняюць сапраўдныя фэершоу (агнявыя паказы). Нехта сказаў: "Нікога гэтым ужо не адзівіш, бо бачылі выступленні каскадэраў на гістарычных фестывалях". Але ж каскадэры, напрыклад, трукавы тэатр Вячаслава Аркунова — гэта сапраўдныя прафесі-

яданне яго, правядзенне агнявымі факеламі па голай скуры, трукі-кручэнне са стафам (падпаленай на абодвух канцах палкай або шастом), з пойямі (ланцугі, канцы якіх абматаныя прамочанымі газай анучамі) і інш. А зараз — знаёмцеся!

Міша Бярнацкі (Мінск) чым толькі ў сваім жыцці ні займаўся: акцёр, спартсмен (акрабатыка, акадэмічная грэбля), мастак шырокага профілю, мадэль. Факірам стаў выпадкова: паспрабаваў круціць стаф, калі вучыўся ў Акадэміі мастацтваў, гэта ўбачыла выкладчыца па сцэнічнаму руху і прапанавала на яе экзамен падрыхтаваць кампазіцыю. Міша расказвае:

— Рыхтуючыся да экзамену, я аднойчы зайшоў у танцзалу і пачаў круціць стаф. А там хлопцы займаліся стэпам, і адзін з іх, паназіраўшы за мной, лягнуў: "Ты б яшчэ падпаліў і пакруціў". Я палумаў: "Чым чорт не жартуе", — і

чэпні, а не сполахі і выбухі. Я займаюся медытацыяй падчас фэершоу, уваходжу ў своеасаблівы транс. У мяне з'яўляюцца нейкія гукі, назвы, я пачынаю выдумляць мелодыі, песні (Паша і сапраўды падчас перформансу напывае нешта сабе пад нос, як сапраўдны шаман у час рытуалу. — Н. С.). У мяне гэта мімаволі атрымоўваецца. Ва ўзаемадзеянні нараджаюцца гукі, мелодыі. Мабыць, агонь спальвае нейкія набытыя эмоцыі, адначасова зараджае і вызваляе ўнутраную энергію".

Як бачыце, факіры — вялікія імправізатары і эксперыментатары. Але, на маю думку, гэта разумны, творчы і вельмі незвычайны экстрым.

Матэрыял падрыхтавала экстрэмалка Настасся САМУСЕНКА.
Фота з архіваў факіра Мішы БЯРНАЦКАГА і Ордэна Паўночнага Храма, а таксама фота Аляксея ЛАБЧЭЎСКАГА.

Аўкцыён

З'яўленне "Пеўня"

Даўно ў мастацкім аспрэчдзі нашай краіны не было такіх сюрпрызаў. Упершыню публіцы прадстаўлена жывапіснае палатно Марка Шагала "Без назвы". Убачыць карціну да 29 мая можа любы жадаючы ў файе Тэатра беларускай драматургіі па адрасе: вул. Крапоткіна, 44. Менавіта ў гэты дзень на аўкцыёне антыкварна-аўкцыённага дома "Paradis" вырашыцца: застанецца шэдэўр у Беларусі ці трапіць у прыватныя рукі каго-небудзь з Заходняй Еўропы ці ЗША.

Папярэднія ацэнкі не пакідаюць ніякіх сумненняў у тым, што карціна на самой справе належыць Шагалу. Тым не менш, да аўкцыёну яшчэ будзе атрымана заключэнне экспертаў Траціякоўскай галерэі.

На гэтым аўкцыёне шагалаўская карціна "Без назвы" - самы дарагі лот. І калі ўсё жаляцца, што ў Беларусі яшчэ не склаўся цывілізаваны арт-рынак, то, можа быць, менавіта інтрыга вакол гэтага шэдэўра пакладзе яму пачатак. Жадаючыя ўдзельнічаць у аўкцыёне могуць "папалываць" таксама за карцінамі Аляксандра Ісачова і Мікалая Сяляшчука.

Некаторыя звяртаюць увагу на тое, што менавіта ў год Пеўня гэта палатно "выйшла ў свет". І сапраўды сімвалічна, што яшчэ раз мы атрымалі пасведчанне непарунай містычнай сувязі мастака з роднай зямлёй.

Уражанні

ПРЫВІДЫ У МУЗЕІ

У час самай кароткай прэзентацыі мастацкага твора з-пад даху музея "вылецеў" кажан

Ці даводзілася вам бываць у музеі ноччу? Паверце, гэта вельмі незвычайнае адчуванне. У гэтым я ўпэўнілася 14 мая, калі Нацыянальны мастацкі музей адчыніў дзверы для наведвальнікаў з дзевяці гадзін вечара і да часу ночы.

Французскім музейшчыкам прыйшла ідэя правесці ў гэтым годзе "Ноч музеяў". Менавіта такім чынам яны разлічвалі зацікавіць маладых людзей выяўленчым мастацтвам. Прапанова французцаў спадабалася, і больш за 2 000 музеяў Еўропы прымалі ў гэты дзень начных наведвальнікаў.

У Беларусі таксама прайшло такое мерапрыемства. Яшчэ да яго пачатку дырэктар музея Уладзімір Пракапцоў паабяцаў стварыць яскравае тэатралізаванае свята: "Мерапрыемства будзе ў пэўнай ступені авангардным".

Свята пачалося з прэзентацыі скульптуры маладога беларускага мастака Андрэя Капуснікова, якая была ўстаноўлена перад музеем. Затым гледачы змаглі ацаніць работы фотамастакоў, якія па-рознаму інтэрпрэтавалі тэму "Святло ў ночы". Гэта калекцыя была перададзена ў дар Нацыянальнаму музею і паклала пачатак збору фотаработ у яго фондах.

Ноччу наведвальнікі атрымалі ўнікальную магчымасць бясплатна прагледзець пастаянныя экспазіцыі музея, атрымаць асалоду ад гукаў музыкі калектыву "Рацыянальная дыета", даведацца пра новыя накірунак сучаснага мастацтва бодзі-арт. На працягу дзвюх гадзін мастакі размалявалі некалькіх дзяўчат на матывах палюцен Шагала, Клімта і Мандрыяна.

Аднак усё гэта было прэлюдзіям да галоўнай часткі. Усе, хто сабраліся, чакалі аднаго — 12 гадзін ночы, калі абудзецца прэзентацыя карціны-містэрыі "Музейныя прывіды". Справа ў тым, што ў Нацыянальнага мастацкага музея ёсць свая легенда, нібыта пад дахам жыве лятучая мыш (кажан), якая з'яўляецца ахоўніцай музейных каштоўнасцей. Кожную ноч яна пераўтвараецца ў прыгожую дзяўчыну і абглядае свае ўладанні. Дагэтуль яе бачыў толькі дырэктар музея. Ён і ўпраціў мыш (дарчы, яна мае сваё імя — Вольга) паўстаць перад

Гледачамі.

Абое гаспадароў, Уладзімір Пракапцоў і мыш-дзяўчына, знялі пакрывала з карціны, што была ахутана тайнай. А там — сам дырэктар музея (па чутках, ён і з'яўляецца аўтарам твора) у даспехах XVII стагоддзя, лятучая мыш, якая пераўтварылася ў дзяўчыну, і дзве загадкавыя жанчыны, жонкі аднаго з прадстаўнікоў самага ўплывовага роду ў Беларусі Януша Радзівіла — Катажына і Марыя. На стварэнне гэтых вобразаў аўтара натхніў унікальны твор з калекцыі музея — дваіны партрэт жонак Януша. Ён напісаны пасля смерці першай жонкі Катажыны і пры жыцці другой — Марыі. На партрэце абедзве жанчыны намаляваны разам, што, па меркаванні Уладзіміра Пракапцова, даволі містычна. А вобразы ўсіх герояў карціны "Музейныя прывіды" — мышы, жонка Радзівіла і сённяшняга дырэктара музея — прымушаюць задумацца, чаму яны ўсе напісаны разам. Адказу на гэтае пытанне ноччу 14 мая так і не прагучала. Засталіся толькі ўражанні і здагадкі.

Інтрыга заключалася яшчэ ў тым, што карціна паказвалася толькі 13 хвілін. Больш яе ніхто ніколі не убачыць. Гэта была самая кароткая і загадкавая выстава-прэзентацыя за ўсю гісторыю беларускага мастацтва.

Кацярына НЕМАГАЙ.
НА ЗДЫМКАХ: аўтар містычнай імпрэзы Уладзімір ПРАКАПЦОЎ; магчыма, менавіта такі вобраз у музейнага кажана? Здымкі з архіва "ГР".

Пасляслоўе

"Еўрабачанне" — інтрыгуючае шоу

Сёлетні конкурс "Еўрабачанне-2005" быў юбілейным: праводзіўся ў 50 раз. Удзел у конкурсе прымала рэкордная колькасць краін — 39. Абдываўся ён у дзяржаве, якая нядаўна перажыла аранжавую рэвалюцыю, і яе жыхары вельмі спараліся, каб людзі, якія з'ехаліся, бачылі ў гэтым плюсы, а не мінусы.

У гэтыя дні ў сталіцы Украіны было шматлюдна і "горача" ў розных сэнсах гэтага слова. Толькі журналістаў прыехала больш за 1200 чалавек. Для іх арганізавалі вялізны павільён пад брызентавым шатром, дзе быў забяспечаны доступ да камп'ютэра, тэлефонная сувязь і шмат іншага.

Цвілі славы ружовыя кіеўскія каштаны, буяў бэз. І ўсё ж першы дзень "Еўрабачання-2005" быў асабліва "спякотным". Усе чакалі паўфіналу юбілейнага 50-га конкурсу песні "Еўрабачанне-2005". У паветры — напружанне. Некаторыя канкурсанты не вытрымліваюць і нават, як удзельніца ад Партугаліі, губляюць прытомнасць.

"Еўрабачанне" — асаблівы свет. Тут, як нідзе, адчуваеш, што прыезд кожнай дэлегацыі — гэта не толькі мажлівасць паказаць сваю песню, але і прэзентаваць сваю краіну. А яшчэ "Еўрабачанне" — гэта шанс сабраць прадстаўнікоў краін Еўропы, каб пацвердзіць: "Мы разам". Тут сапраўды адчуваеш сябе больш еўрапейцам, чым у якой-небудзь іншай сітуацыі.

Выканаўца ад Беларусі Анжаліка Агурбаш шмат расказвала еўрапейцам пра Беларусь. Анжаліка правяла беспрэцэдэнтную падрыхтоўку да "Еўрабачання". Яе прама-тур па 26 краінах стаў сапраўды захапляючым шоу. І тое, што Анжаліка не прайшла ў фінал, ужо не змога перакрэсліць той захапляючай, інтрыгуючай гонкі, якую вытрымала беларуская прыгажуня. Анжаліку можна любіць ці не, але ведаць яе пасля гэтага конкурсу будзь многія.

У паўфінале яна заняла трынаццатае месца сярод 25 канкурсантаў, атрымаўшы падтрымку гледачоў з Балгарыі (12 балаў), Расіі (10), Грэцыі (8), Мальты (7), Кіпра (7), Македоніі (6), Украіны (4), Латвіі, Літвы, Турцыі — па 3 балы, Ізраіля (2), Манака і Польшча — па аднаму балу. Тут, у Кіеве, была разгорнута вялізная кампанія па піару Анжалікі. З Мінску прыехала не толькі больш за 30 журналістаў, яе сябры, але і кіраўнітва Белтэле-радыёкампаніі, Агульнага нацыянальнага тэлебачання, першы намеснік міністра інфармацыі Лілія

Ананіч. На канцэрце было шмат беларусаў. Луналі беларускія спягі. Зала наогул рэагавала на Анжаліку вельмі прызна. Яе шоу было прыкметным.

Філіп Кіркораў, прадзюсар Анжалікі, у ліку лепшых галасоў назваў спевакоў з Ісландыі і Галандыі. Але яны таксама не трапілі ў фінал. Так, "Еўрабачанне" — гэта конкурс, які не пазбаўлены выпадковасці, суб'ектыўнасці чалавечага выбару. Тым не менш, на прэс-канферэнцыі Анжаліка сказала, што падчас канцэрту ў навушніках чула толькі 20 працэнтаў музыкі. Пасля паўфіналу яе прыхільнікі расказвалі, што не маглі дазваніцца, каб прагаласавалі за Беларусь. Былі выпадкі, калі адпраўлялі паведамленні, галасуючы за яе, а ў адказ атрымлівалі падзяку, што прагаласавалі за іншую краіну.

Але пасля бойкі кулакамі не размахваюць. Анжаліка і яе каманда дастойна прывялі тое, што адбылося. Безумоўна, гэта для іх вялікі шок. Пасля канцэрту Анжаліка атрымала сотні тэлеграм ад сваіх прыхільнікаў і прафесіяналаў шоу-бізнесу, якія выказвалі здзіўленне вынікам паўфіналу. Галоўная ж падтрымка прыйшла ад Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі, які зазначыў, што Анжаліка зрабіла ўсё магчымае, каб годна прадставіць Беларусь ў Еўропе. Сапраўды, зроблена было вельмі шмат. І справа не ў затрачаных сродках (назваецца сума ў некалькі мільянаў долараў), нават не ў самым маштабным за гісторыю Еўрабачання прама-туры, а ў вялікай напружанай працы, якую з натхненнем узяла на сябе Анжаліка.

"Еўрабачанне" не прынесла перамогі Беларусі, але адкрыла яе Еўропе як краіну аптымістычную, жыццесцвярдзальную. Анжаліка ж атрымала шмат прапаноў. У хуткім часе будзе запісаны яе альбом у Англіі ў фірме SBM. Яна атрымала прапанову ўдзельнічаць у фестывалі "Сусветная музычная прэмія". Такім чынам, шоу Агурбаш працягваецца.

Алена СПАСЮК.
Мінск-Кіеў-Мінск.
НА ЗДЫМКУ: Анжаліка АГУРБАШ са сваім прадзюсарам Філіпам КІРКОРАВЫМ падчас выніковай прэс-канферэнцыі.

Спорт

На гарызонце — зімняя Алімпіяда ў Турynie

Адбылося пасяджэнне выканаўчага камітэта Беларускай нацыянальнай алімпійскай камітэта Беларусі. Падчас яго абмяркоўваліся вынікі выступленняў беларускіх спартсменаў у мінулым зімнім сезоне і задачы падрыхтоўцы да XX зімніх Алімпійскіх гульняў у Турynie. На пасяджэнні былі таксама прадстаўлены эскізы параднай экіпіроўкі беларускай алімпійскай дэлегацыі.

Мірны набірае ачыты

Максім Мірны пасляхова выступаў на буйным міжнародным турніры ў германскім Гамбургу. Разам са шведскім Енасам Б'еркманам беларускі спартсмен выйшаў пераможцам у парнай разрадзе. У фінальным матчы беларуска-шведскі дуэт абыграў французскую пару.

А ў адзіночным разрадзе спаборніцтваў у Гамбургу з агульным прыватным фондам 1 мільён 670 тысяч еўра перамог лепшы тэнісіст свету Роджэр Федэрэр.

Аматары перашкоў

У Заслаўлі адбыўся першы этап вяртэлага адкрытага Кубка Нацыянальнага алімпійскага камітэта па дзіцячым трыялу. Спартсмены праводзілі пры падтрымцы міжнароднага аўтамобільнага холдзіну "Атлант-М".

Традыцыйна, першы дзень спаборніцтваў быў адданы класічнаму трыялу. Арганізатары падрыхтавалі для удзельнікаў 6 разнастайных секцый. Усяго старт выйшла 19 экіпажаў.

У катэгорыі B1 лепш за ўсіх з трыяльнымі секцыямі справіўся экіпаж Аляксандра Дыдышка і Сяргея Васільева на аўтамабілі Ігара Тумаша на аўтамабілі УАЗ. У катэгорыі B2 мінімальнае колькасць штрафных ачкоў набраў экіпаж Аляксандра Дыдышка і Сяргея Васільева на аўтамабілі ІАЗ-69. У катэгорыі "Хобі" перамог экіпаж Дзмітрыя і Алены Апрошкіных на аўтамабілі УАЗ.

Пасля начнога рамонтнага выстраіліся на лініі старту карусельныя гонкі. Па словах удзельнікаў, такой трыялы ў гісторыі беларускага трыялу не было. Тут прысутнічалі і крутыя пад'ёмы, і рэзкія спускі, сыпучы пясок, камякі і водныя перашкоды. Нягледзячы на складанасць трасы гонка праходзіла дынамічна. Зразумела, не абыходзілася без сходу з трасы. Лідэры першага дзёна спаборніцтваў Аляксандар Дыдышка і Сяргей Васільев на прычыне паломкі аўтамабіля былі вымушаны прапусціць некалькі кругоў і ўступіць першую пазіцыю ў агульнай заліку. А лепшы вынік дня ў гэтым катэгорыі паказаў экіпаж з Гомеля — Сяргей Вартачаня і Васіль Каробаў.

Прызям "Сімпаці гледачоў" ўзнагароджаны экіпаж у складзе Мікалая Мірны і Ігара Мікшы. Хлопцы выступілі на самым "кароткім", але вельмі жвавым аўтамабілі ЛуАЗ-969.

Падрыхтавала Яна ГОМА

«Голас Радзімы»
Галоўны рэдактар
Наталія САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом «Радзіма».

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Падпісны Індэкс у Беларусі 63854.
Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 2036 экз. Заказ 749. Падпісана да друку 24.05.2005 г. у 12.00.
Газета набрана і звярстана на рэдакцыйным настольна-выдавецкім комплексе. Знакам R пазначаны рэкламныя матэрыялы.
Адрэсавана ААТ «Чырвоная зорка» (220073, г. Мінск, 1-шы Загародны завулак, 3).
Пазіцыя рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голас Радзімы», могуць не супадаць.
© «Голас Радзімы», 2005.

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
Тэлефоны: (+375 - 17) 288 - 11 - 97 (бухгалтэрыя), 288-12-80, 284-76-56, 288 - 17 - 82 (тэл./факс).
Галоўны рэдактар: 8029 - 6 - 88 - 17 - 82.
Email: golos_radzimy@tut.by

ЧЫТАЙЦЕ «Голас Радзімы»
ў ІНТЭРНЕЦЕ:
http://www.belarus21.by